

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού

Οδηγός

Κοινοτική νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων

30 Σεπτεμβρίου 2008

Το παρόν εγχειρίδιο δημοσιεύεται επίσης στον δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.cfm

Επισήμανση:

Στα παρόντα ενημερωτικά σημειώματα συνοψίζονται, ορισμένες φορές απλουστευτικά, οι ισχύοντες κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Είναι προφανές ότι δεν είναι δυνατόν να προκύψουν δικαιώματα από τις περιλήψεις που περιλαμβάνουν τα ενημερωτικά σημειώματα. Για τους επίσημους κανόνες που ισχύουν σε κάθε τομέα, ο αναγνώστης καλείται να ανατρέξει στα σχετικά πλήρη νομοθετικά κείμενα, στα οποία γίνονται ακριβείς παραπομπές σε κάθε κεφάλαιο.

Η παρούσα έκδοση του οδηγού ενημερώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2008.

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή	
2. Μέτρα που καλύπτονται από τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων	
4. Η βασική μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων	
Ενημερωτικό σημείωμα 1	Ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία.....
Ενημερωτικό σημείωμα 2	Ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και για άλλα μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας
Ενημερωτικό σημείωμα 3	Ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία.....
Ενημερωτικό σημείωμα 4	Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα
Ενημερωτικό σημείωμα 6	Ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.....
Ενημερωτικό σημείωμα 7	Ενισχύσεις για την απασχόληση
Ενημερωτικό σημείωμα 8	Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση
Ενημερωτικό σημείωμα 12	Η ανακοίνωση περί εγγυήσεων.....
Ενημερωτικό σημείωμα 13	Ο κανόνας περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας («de minimis»)

1. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε πρόσφατα τον κανονισμό γενικής απαλλαγής κατά κατηγορία (εφεξής «ΓΚΑΚ»), στο πλαίσιο του οποίου πολυάριθμα μέτρα κρατικών ενισχύσεων απαλλάσσονται της υποχρέωσης να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Η θέσπιση του ΓΚΑΚ συνιστά ένα από τα σημαντικότερα τμήματα της μεταρρύθμισης των κρατικών ενισχύσεων που ανέλαβε να πραγματοποιήσει η Επιτροπή κατά τα τελευταία χρόνια. Η μεταρρύθμιση αποτελεί μείζον βήμα στην κατεύθυνση του περιορισμού της γραφειοκρατίας και ακολουθεί σύγχρονη προσέγγιση όσον αφορά τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, προκειμένου να συμβάλει στη στρατηγική της Λισαβόνας για βιώσιμη ανάπτυξη, στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ, στην αύξηση της απασχόλησης, καθώς και στην κοινωνική και περιφερειακή συνοχή.

Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων στην ΕΕ αποτελεί ουσιαστικό συστατικό της πολιτικής ανταγωνισμού και αναγκαίο μέσο διασφάλισης του γνήσιου ανταγωνισμού και του ελεύθερου εμπορίου. Με τη θέσπιση ενός κοινού πλαισίου - των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων - εξασφαλίζονται, πρώτα απ' όλα, ίσοι όροι ανταγωνισμού για τις ευρωπαϊκές εταιρείες και αποφεύγεται ο άσκοπος και δαπανηρός ανταγωνισμός επιδοτήσεων μεταξύ των κρατών μελών - ένας ανταγωνισμός στον οποίο δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν τα επιμέρους κράτη μέλη και ο οποίος βλάπτει ολόκληρη την ΕΕ. Δεύτερον, η Επιτροπή παροτρύνει τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες να δώσουν προτεραιότητα στη δράση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών τους, καθώς και για την αύξηση της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής. Η μεταρρύθμιση των κρατικών ενισχύσεων σκοπό έχει να αναπροσανατολίσει τις ενισχύσεις προς στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας, όπως η E&A&K, τα μέτρα επιχειρηματικών κεφαλαίων, η κατάρτιση, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας/η αλλαγή του κλίματος και άλλα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Τέλος, οι κανόνες της ΕΕ επιβάλλουν στους ενδιαφερόμενους φορείς την υποχρέωση να επαληθεύουν εάν μια κρατική ενίσχυση λίστα το κατάλληλο μέσο πολιτικής για την επίτευξη των στόχων κοινού συμφέροντος. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων συμβάλλει, επομένως, στην αποτροπή της άσκοπης και δαπανηρής χρήσης των δημόσιων πόρων η οποία θα επιβάρυνε τελικά τους φορολογούμενους.

Οι διατάξεις για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων είναι ποικίλες και βασίζονται στη Συνθήκη, το παράγωγο δίκαιο και τις δικαστικές αποφάσεις. Ο παρών οδηγός έχει σκοπό να κάνει μια συνοπτική επισκόπηση των ισχυόντων κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Δεν προβαίνει σε εξαντλητική περιγραφή των κανόνων αυτών ούτε του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζονται. Ο οδηγός αποτελείται από δύο ενότητες: (i) μια γενική ενότητα, στην οποία παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες των κρατικών ενισχύσεων, και (ii) επιμέρους ενημερωτικά σημειώματα που αφορούν τα κύρια μέσα ή θέματα των μεμονωμένων ενισχύσεων.

Κατά τα προηγούμενα τρία χρόνια, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις, αναθεωρήθηκαν και εκδόθηκαν ο οδικός χάρτης της μεταρρύθμισης των κρατικών ενισχύσεων και μια σειρά ρυθμιστικών εγγράφων περί κρατικών ενισχύσεων, όπως οι κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (και για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος), το πλαίσιο για την E&A&K ή οι κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις. Ο νέος

ΓΚΑΚ συνιστά ένα ειδικό μέτρο στο πλαίσιο αυτό, καθώς ενοποιεί και απλουστεύει τους κανόνες περί απαλλαγής κατά κατηγορία που ισχύουν σε όλα τα μέσα και τους τομείς. Για τον λόγο αυτό, κρίθηκε αναγκαίο να δημοσιευθεί αναθεωρημένη έκδοση του οδηγού με αυτές τις τροποποιήσεις.

Η μεταρρύθμιση των κρατικών ενισχύσεων, την οποία δρομολόγησε η Επιτροπή το 2005, βαίνει τώρα προς την ολοκλήρωσή της. Με τον κανονισμό γενικής απαλλαγής κατά κατηγορία και τη δέσμη μέτρων για την απλούστευση των διαδικαστικών πτυχών του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων (η οποία περιλαμβάνει προτάσεις για την απλούστευση της διαδικασίας για ορισμένες κοινοποιήσεις, ένα κώδικα βέλτιστων πρακτικών και μια ανακοίνωση για την εφαρμογή της νομοθεσίας από ιδιώτες διαμέσου των εθνικών δικαστηρίων) ως τελικό στάδιο της μεταρρύθμισης, η Επιτροπή συνεχίζει να εγγυάται τον ανταγωνισμό, ενώ τα κράτη μέλη διατηρούν τη διακριτική ευχέρεια να επιλέγουν εκείνα τα μέσα στήριξης που ανταποκρίνονται καλύτερα στον συνολικό συνδυασμό πολιτικών τους.

2. Μέτρα που καλύπτονται από τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων

Η πολιτική που ακολουθείται στην ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις καθορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (εφεξής «η Συνθήκη»). Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι κάθε κρατική ενίσχυση είναι, καταρχήν, ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά. Με το άρθρο 88 ανατίθεται στην Επιτροπή η εντολή να ελέγχει τις κρατικές ενισχύσεις. Το ίδιο άρθρο ορίζει ότι τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να ενημερώνουν την Επιτροπή εκ των προτέρων κάθε φορά που σχεδιάζουν να χορηγήσουν κρατική ενίσχυση («υποχρέωση κοινοποίησης»).

Σύμφωνα με τη βούληση των συντακτών της Συνθήκης, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να καταπιαστεί με την παρακολούθηση και τον έλεγχο κάθε μέτρου που ενδέχεται να έχει συνέπειες για τις επιχειρήσεις.

Οι κοινοτικοί κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων ισχύουν μόνον για τα μέτρα τα οποία πληρούν το σύνολο των προϋποθέσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 87 παράγραφος 1. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι συγκεκριμένα οι εξής:

α) Μεταφορά κρατικών πόρων

Οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων καλύπτουν μόνον τα μέτρα τα οποία συνεπάγονται τη μεταφορά κρατικών πόρων (από τον εθνικό προϋπολογισμό, τον προϋπολογισμό των περιφερειακών ή τοπικών φορέων, κρατικές τράπεζες και οργανισμούς κ.λπ.).

Εξάλλου, η ενίσχυση δεν είναι απαραίτητο να παρέχεται από το ίδιο το κράτος, αλλά μπορεί επίσης να παρέχεται από κάποια ιδιωτική ή δημόσια παρεμβαλλόμενη οντότητα η οποία έχει λάβει σχετική εντολή από το Δημόσιο. Τούτο μπορεί να συμβεί π.χ. σε περίπτωση που ιδιωτική τράπεζα αναλάβει την ευθύνη της διαχείρισης ενός καθεστώτος για τη χορήγηση ενισχύσεων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, το οποίο όμως χρηματοδοτείται από το Δημόσιο.

Οι μεταφορές πόρων που στοιχειοθετούν ενίσχυση είναι δυνατό να λάβουν διάφορες μορφές: όχι μόνον επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις επιτοκίου, αλλά και εγγυήσεις δανείων, ευνοϊκές ρυθμίσεις ταχείας απόσβεσης, εισφορές κεφαλαίου, κ.λπ.

β) Οικονομικό πλεονέκτημα

Η ενίσχυση πρέπει να ισοδυναμεί με οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο η αποδέκτρια επιχείρηση δεν θα είχε λάβει υπό κανονικές συνθήκες επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ορισμένα όχι τόσο οφθαλμοφανή παραδείγματα συναλλαγών που πληρούν την προϋπόθεση αυτή είναι τα ακόλουθα:

- Επιχείρηση αγοράζει ή μισθώνει ακίνητο κρατικής ιδιοκτησίας σε τιμή κατώτερη της αγοραίας.
- Επιχείρηση πωλεί ακίνητο στο κράτος σε τιμή υψηλότερη της αγοραίας.
- Επιχείρηση τυγχάνει προνομιακής πρόσβασης σε υποδομές χωρίς να καταβάλει οικονομικό αντάλλαγμα.
- Επιχείρηση λαμβάνει επιχειρηματικά κεφάλαια από το Δημόσιο υπό όρους ευνοϊκότερους από αυτούς που θα είχε εξασφαλίσει εάν τα κεφάλαια παρέχονταν από ιδιώτη επενδυτή.

γ) **Επιλεκτικότητα**

Η κρατική ενίσχυση πρέπει να παρέχεται επιλεκτικά, διαταράσσοντας με τον τρόπο αυτό την ισορροπία μεταξύ συγκεκριμένων επιχειρήσεων και των ανταγωνιστών τους. Η «επιλεκτικότητα» είναι το στοιχείο το οποίο διαφοροποιεί τις κρατικές ενισχύσεις από τα λεγόμενα «μέτρα γενικού χαρακτήρα», δηλαδή τα μέτρα που ισχύουν αυτομάτως για όλες ανεξαιρέτως τις επιχειρήσεις σε ένα κράτος μέλος, ανεξαρτήτως τομέα δραστηριότητας (όπως π.χ. τα περισσότερα φορολογικά μέτρα που εφαρμόζονται στο σύνολο της επικράτειας ενός κράτους μέλους).

Ένα καθεστώς ενισχύσεων θεωρείται «επιλεκτικό» εάν οι αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του μπορούν μέχρι ενός σημείου να αποφασίζουν κατά τη διακριτική τους ευχέρεια. Η προϋπόθεση της επιλεκτικότητας πληρούται επίσης αν το καθεστώς εφαρμόζεται σε τμήμα μόνο της επικράτειας του οικείου κράτους μέλους (όπως συμβαίνει στην περίπτωση όλων των περιφερειακών και τομεακών καθεστώτων ενισχύσεων).

δ) **Συνέπειες για τον ανταγωνισμό και το εμπόριο**

Η ενίσχυση πρέπει να έχει δυνητικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Αρκεί να αποδεικνύεται ότι ο δικαιούχος αναπτύσσει οικονομική δραστηριότητα σε μία αγορά στην οποία πραγματοποιούνται συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Τα χαρακτηριστικά του δικαιούχου δεν έχουν σημασία εν προκειμένω (ακόμη και μια μη κερδοσκοπική οργάνωση μπορεί να αναπτύσσει οικονομικές δραστηριότητες).

Η Επιτροπή έχει υιοθετήσει την άποψη ότι οι ενισχύσεις μικρού ύψους [ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis)]¹ δεν έχουν δυνητικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

Από την ανωτέρω συνοπτική περιγραφή των κριτηρίων που ισχύουν για τον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων καθίσταται σαφές ότι το πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων είναι ευρύ (αλλά όχι απεριόριστο).

3. Συμβατές κρατικές ενισχύσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης, τα μέτρα ενίσχυσης που συγκεντρώνουν το σύνολο των προαναφερθέντων χαρακτηριστικών είναι καταρχήν ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά. Παρόλα αυτά, η αρχή του ασυμβίβαστου δεν ισοδυναμεί με απόλυτη απαγόρευση. Στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της Συνθήκης προσδιορίζονται ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες μια κρατική ενίσχυση ενδέχεται να θεωρηθεί αποδεκτή (πρόκειται για τις λεγόμενες «απαλλαγές»). Η ύπαρξη των εξαιρέσεων αυτών δικαιολογεί επίσης την εξέταση των σχεδιαζόμενων κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 88 της Συνθήκης, δυνάμει του οποίου τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε σχέδιο για τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης, και τούτο πριν από την

¹ Βλ. ενημερωτικό σημείωμα 13 σχετικά με τον κανόνα περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας.

υλοποίηση του σχεδίου. Εξάλλου, η ίδια διάταξη παραχωρεί στην Επιτροπή τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει κατά πόσον το εκάστοτε προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης είναι δυνατό να θεωρηθεί εξαιρετικό ή εάν «*το οικείο κράτος οφείλει να καταργήσει ή να τροποποιήσει την ενίσχυση*».

Για την πλειονότητα των υποθέσεων κρατικών ενισχύσεων, οι κατά παρέκκλιση ρυθμίσεις που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι εκείνες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) και του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης:

- Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) αφορά τις «ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση».
- Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) αφορά τις «ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».

Στο πλαίσιο της άσκησης των εξουσιών της, η Επιτροπή έχει αναπτύξει συγκεκριμένες μεθοδολογίες, ανάλογα με το μέγεθος της εκάστοτε επιχείρησης, τον τόπο όπου αυτή εδρεύει, τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται, τον σκοπό της ενίσχυσης κ.λπ. Προκειμένου να εξασφαλίσει διαφάνεια, προβλεψιμότητα και ασφάλεια δικαίου, η Επιτροπή έχει δημοσιεύσει τα κριτήρια που εφαρμόζει για να κρίνει κατά πόσον τα μέτρα ενίσχυσης που της κοινοποιούνται είναι δυνατό να υπαχθούν σε κάποια από τις εξαιρέσεις. Η δημοσίευση αυτή έχει γίνει με τη μορφή κανονισμών, ανακοινώσεων, πλαισίων κανόνων, κατευθυντήριων γραμμών και επιστολών προς τα κράτη μέλη².

Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις βασικές κατηγορίες εξαιρέσεων σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της Συνθήκης:

α) Περιφερειακές ενισχύσεις

Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) και το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης παρέχουν από κοινού τη νομική βάση για την έγκριση μέτρων κρατικής ενίσχυσης τα οποία αποσκοπούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων περιφερειακού χαρακτήρα. Ειδικότερα:

- Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης αφορά τις κρατικές ενισχύσεις με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης «*περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση*». Για τον λόγο αυτό, η υπαγωγή στη συγκεκριμένη διάταξη γίνεται με βάση ένα κριτήριο κοινοτικής ισχύος (πρέπει να πρόκειται για περιφέρεια NUTS II με κατά κεφαλή ΑΕΠ – ΜΑΔ (μονάδα αγοραστικής δύναμης) κατώτερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου της ΕΕ-25³). Για την περίοδο 2007-2010, οι περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠ – ΜΑΔ κατώτερο του 75% του μέσου όρου της ΕΕ-25 (ΜΑΔ)⁴ είναι επίσης επιλέξιμες σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α).
- Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης καλύπτει τις ενισχύσεις προς άλλου είδους

² Όλοι οι συναφείς κανονισμοί, ανακοινώσεις, πλαίσια κανόνων και κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα της ΓΔ Ανταγωνισμού: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/overview/sar.html

³ Χάρη συνέπειας, τα δεδομένα της ΕΕ-25 χρησιμοποιούνται για το σύνολο της περιόδου 2007-2013.

⁴ Ισοδυναμεί με το 82,2% του μέσου όρου του κατά κεφαλή ΑΕΠ (με βάση την αγοραστική δύναμη) της ΕΕ-25.

προβληματικές περιφέρειες (των κρατών μελών), και συγκεκριμένα τις «ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως [...] ορισμένων οικονομικών περιοχών». Η συγκεκριμένη διάταξη παραχωρεί στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να παρέχουν στήριξη σε περιφέρειες οι οποίες μειονεκτούν σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο. Ο κατάλογος των περιφερειών που υπάγονται στη συγκεκριμένη εξαίρεση αποφασίζεται ομοίως από την Επιτροπή, αλλά κατόπιν προτάσεως των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν εθνικά κριτήρια προς αιτιολόγηση των προτάσεών τους.

Τα κριτήρια που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση των περιφερειακών ενισχύσεων παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στις «κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις εθνικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2007-2013». Το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού παρουσιάζεται συνοπτικά στο παράρτημα, στο ενημερωτικό σημείωμα για τις περιφερειακές ενισχύσεις.

β) Άλλοι κανόνες οριζόντιου χαρακτήρα:

Οι κανόνες που ισχύουν για όλους τους κλάδους, δηλαδή οι κανόνες «οριζόντιου χαρακτήρα», συγκεκριμενοποιούν τη θέση της Επιτροπής έναντι ειδικών κατηγοριών ενισχύσεων που αποβλέπουν στην αντιμετώπιση προβλημάτων ικανών να ανακύψουν σε οποιοδήποτε κλάδο και σε οποιαδήποτε περιφέρεια.

Μέχρι σήμερα, η Επιτροπή έχει εκδώσει «πλαίσια κανόνων», «κατευθυντήριες γραμμές» ή «κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία», όπου προσδιορίζει τα κριτήρια τα οποία εφαρμόζει σε σχέση με τις ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:

- ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και για άλλες δραστηριότητες περιβαλλοντικής προστασίας,
- ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία,
- ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων,
- ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις,
- ενισχύσεις για την απασχόληση,
- ενισχύσεις για την επαγγελματική εκπαίδευση
- ενισχύσεις για επιχειρηματικά κεφάλαια, και
- ενισχύσεις για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Οι «κανονισμοί απαλλαγής κατά κατηγορία», τα «πλαίσια κανόνων», και οι «κατευθυντήριες γραμμές» που αναφέρονται σε καθεμιά από τις παραπάνω κατηγορίες ενισχύσεων παρουσιάζονται επίσης περιληπτικά στα επισυναπτόμενα ενημερωτικά σημειώματα.

γ) Τομεακοί κανόνες:

Η Επιτροπή έχει επίσης εκδώσει κανόνες οι οποίοι αφορούν συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων ή κλάδους. Με αυτούς προσδιορίζει την προσέγγιση που ακολουθεί έναντι των κρατικών ενισχύσεων προς επιμέρους τομείς. Σημαντικότερο στο πλαίσιο αυτό είναι οι ακόλουθοι:

- *Γενικοί τομείς*

Με την πάροδο των ετών θεσπίστηκαν ειδικοί κανόνες για διάφορους τομείς στους οποίους εντοπίζονται ιδιαίτερες μορφές προβλημάτων ή συνθηκών που πρέπει να αντιμετωπιστούν με ένα ειδικό σύνολο κανόνων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν σήμερα οι ακόλουθοι τομείς: οπτικοακουστική παραγωγή, ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις, άνθρακας, ηλεκτρική ενέργεια (λανθάνον κόστος), ταχυδρομικές υπηρεσίες και ναυπηγική βιομηχανία. Ισχύουν επίσης συγκεκριμένοι περιορισμοί για τη χορήγηση ενισχύσεων στη χαλυβουργία και στη βιομηχανία συνθετικών ινών.

- *Γεωργία, δασοκομία, αλιεία και υδατοκαλλιέργειες*

Οι γενικής ισχύος κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων που περιγράφονται στον παρόντα οδηγό δεν εφαρμόζονται ή εφαρμόζονται μόνον εν μέρει στους κλάδους που συνδέονται με την παραγωγή και την εμπορία προϊόντων γεωργίας και αλιείας⁵. Οι κανόνες που ισχύουν σε αυτούς τους τομείς θεσπίζονται κατά κύριο λόγο με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας 2007-2013⁶ και με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας⁷.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες που ισχύουν στους εν λόγω κλάδους παρέχονται από τις αρμόδιες για τις κρατικές ενισχύσεις μονάδες της ΓΔ Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου και της ΓΔ Θαλάσσιων Υποθέσεων και Αλιείας.

- *Μεταφορές*

Στον τομέα των οδικών μεταφορών εφαρμόζονται οι γενικοί κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων (συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας), μολονότι υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις (π.χ. ο μεταφορικός εξοπλισμός δεν είναι γενικά επιλέξιμος για ενίσχυση, οι ενισχύσεις για την απόκτηση οχημάτων οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων εξαιρούνται από τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, και το ανώτατο όριο για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας μειώνεται στα 100 000 ευρώ για τον τομέα των οδικών μεταφορών).

Ειδικοί κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων ανά τομέα ισχύουν στους υπόλοιπους μεταφορικούς κλάδους (σιδηροδρομικές, αεροπορικές, εσωτερικές πλωτές και θαλάσσιες μεταφορές). Πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν στους υπόψη τομείς παρέχονται από την αρμόδια για τις κρατικές ενισχύσεις μονάδα της ΓΔ Ενέργειας και Μεταφορών⁸.

Η ΓΔ Ενέργειας και Μεταφορών είναι επίσης αρμόδια για την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών

⁵ Τα προϊόντα που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή απαριθμούνται στο παράρτημα I της συνθήκης ΕΚ (διεύθυνση στο Διαδίκτυο: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>).

⁷ ΕΕ C 319 της 27.12.2006, σ. 1.

⁸ ΕΕ C 84 της 3.4.2008, σ. 10.

⁸ Βλ. http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

ενισχύσεων στον τομέα του άνθρακα⁹.

δ) Ειδικά μέσα ενίσχυσης

Για τη χρήση ειδικών μέσων ενίσχυσης, όπως π.χ. οι εγγυήσεις, οι φορολογικές ενισχύσεις και οι εισφορές κεφαλαίων, καθώς και για τον υπολογισμό του στοιχείου ενίσχυσης ενός μέτρου, παρέχονται οδηγίες, οι οποίες περιλαμβάνονται σε ορισμένα σημειώματα που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο για τον ανταγωνισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ανακεφαλαίωση

Πέραν των προαναφερομένων αρμοδιοτήτων της ΓΔ Γεωργίας, της ΓΔ Αλιείας και της ΓΔ Ενέργειας και Μεταφορών, αρμόδια για τις ενισχύσεις σε όλους τους άλλους τομείς είναι η ΓΔ Ανταγωνισμού.

Στον πίνακα 1 στην επόμενη σελίδα ανακεφαλαιώνονται οι βασικές κατηγορίες ενισχύσεων στις οποίες αναφέρονται οι «κατευθυντήριες γραμμές», τα «πλαίσια κανόνων» ή οι «κανονισμοί απαλλαγής κατά κατηγορία» που έχει εκδώσει έως σήμερα η Επιτροπή. Στον πίνακα διευκρινίζεται επίσης για κάθε κατηγορία εάν είναι δυνατό να γίνει δεκτή απαλλαγή για ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ ή εάν η απαλλαγή περιορίζεται κανονικά στις ενισχυόμενες περιφέρειες. Στην τελευταία στήλη του πίνακα αναγράφεται ο τίτλος του ενημερωτικού σημειώματος (βλ. παράρτημα) που αφορά τη συγκεκριμένη ενίσχυση.

Πίνακας 1. Κύριες κατηγορίες οριζόντιων και περιφερειακών ενισχύσεων που επιτρέπονται στο πλαίσιο των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, πλαισίων και κανονισμών

Ενίσχυση για:	Περιοχές περιφερειακών ενισχύσεων		Άλλες περιοχές	Σχετικό ενημερωτικό σημείωμα (βλ. παράρτημα)
	Περιοχές άρθρ. 87 παρ. 3 στοιχ. α)	Περιοχές άρθρ. 87 παρ. 3 στοιχ. γ)		
Αρχική επένδυση (μεγάλες επιχειρήσεις)	Ναι	Ναι	Όχι	Περιφερειακή ενίσχυση + ΓΚΑΚ
Αρχική επένδυση (ΜΜΕ)	Ναι	Ναι	Ναι	Περιφερειακή ενίσχυση + Ενίσχυση προς ΜΜΕ + ΓΚΑΚ
Περιβαλλοντικές δαπάνες	Ναι	Ναι	Ναι	Περιβαλλοντική ενίσχυση + ΓΚΑΚ
Δαπάνες Ε&Α&Κ	Ναι	Ναι	Ναι	Ενίσχυση για Ε&Α&Κ + ΓΚΑΚ
Ενίσχυση για μεταφορές(*)	Ναι(*)	Ναι(*)	Όχι	Περιφερειακή ενίσχυση
Ήπια ενίσχυση (ΜΜΕ)	Ναι	Ναι	Ναι	Ενίσχυση προς ΜΜΕ + ΓΚΑΚ

⁹ Συγκεκριμένα, η ΓΔ Ενέργεια και Μεταφορές είναι αρμόδια για τον λιθάνθρακα που εμπίπτει στον ορισμό του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1407/2002 του Συμβουλίου, της 23 ης Ιουλίου 2002 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα, δηλαδή για τον άνθρακα υψηλής, μέσης και χαμηλής ποιότητας της κατηγορίας "Α" και "Β", σύμφωνα με το διεθνές σύστημα κωδικοποίησης ανθράκων της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη των Ηνωμένων Εθνών.

Ενίσχυση για επιχειρηματικά κεφάλαια	Ναι	Ναι	Ναι	Ενίσχυση για επιχειρηματικά κεφάλαια + ΓΚΑΚ
Υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος	Ναι	Ναι	Ναι	Υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος
Ενίσχυση για επαγγελματική εκπαίδευση	Ναι	Ναι	Ναι	Ενίσχυση για επαγγελματική εκπαίδευση + ΓΚΑΚ
Ενίσχυση διάσωσης και αναδιάρθρωσης	Ναι	Ναι	Ναι	Ενίσχυση διάσωσης και αναδιάρθρωσης

* Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους μεταφοράς που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις οι οποίες εδρεύουν σε εξόχως απόκεντρες περιοχές ή σε περιφέρειες με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού .

4. Η βασική μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων

Η δέσμη μέτρων για τη μεταρρύθμιση των κρατικών ενισχύσεων, αξιοποιώντας την πείρα που συσσωρεύθηκε και την εμπειρογνωσία που αποκτήθηκε τα τελευταία χρόνια, εισήγαγε μια αναλυτικότερη οικονομική προσέγγιση για την αξιολόγηση των υποθέσεων κρατικών ενισχύσεων. Θέσπισε ακριβέστερα οικονομικά κριτήρια και μεθοδολογία για την αξιολόγηση των θετικών και αρνητικών στοιχείων ενός μέτρου κρατικής ενίσχυσης προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για «λιγότερες αλλά καλύτερα στοχευμένες ενισχύσεις».

Οι οικονομικοί παράγοντες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των κρατικών ενισχύσεων, τόσο κατά τη φάση του χαρακτηρισμού ενός μέτρου ως ενίσχυσης σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 1 της Συνθήκης όσο και για την αξιολόγηση της συμβατότητας των μέτρων ενίσχυσης. Όσον αφορά το πρώτο στάδιο, η Επιτροπή αναθεώρησε την ανακοίνωση περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (ενημερωτικό σημείωμα 13) και την ανακοίνωση περί εγγυήσεων (ενημερωτικό σημείωμα 12), ενώ αναθεωρεί επί του παρόντος και την ανακοίνωση περί της αρχής του ιδιώτη επενδυτή της ελεύθερης αγοράς.

Η αξιολόγηση της συμβατότητας μιας ενίσχυσης αποτελεί ουσιαστικά μια στάθμιση των **θετικών επιπτώσεων** της ενίσχυσης (ως προς τη συμβολή της στην επίτευξη ενός σαφώς καθορισμένου στόχου κοινού συμφέροντος) και των **αρνητικών της επιπτώσεων** (ιδίως ως προς τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και του εμπορίου) («**κριτήριο της εξισορρόπησης**»). Για να χαρακτηριστεί συμβατή μια ενίσχυση πρέπει να είναι αναγκαία και ανάλογη προς την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου κοινού συμφέροντος.

Η αναλυτικότερη προσέγγιση που ακολουθείται τώρα δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι κάθε κρατική ενίσχυση ανεξαιρέτως πρέπει να υποβάλλεται σε συγκεκριμένη σε βάθος αξιολόγηση. Εφαρμόζοντας το οικονομικό κριτήριο της εξισορρόπησης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις οικονομικές απαιτήσεις κατά τη θέσπιση των

γενικών κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, ενώ παράλληλα παρέχει την ευχέρεια εφαρμογής του πλέον ενδεικνυόμενου συστήματος ελέγχου. Ως εκ τούτου, οι υποθέσεις που προκαλούν τη λιγότερη στρέβλωση ανταγωνισμού δεν θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις (βλ. ενημερωτικό σημείωμα 13 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας). Δεύτερον, οι υποθέσεις για τις οποίες είναι δυνατό να σχεδιαστεί ένα σύνολο κριτηρίων συμβατότητας τα οποία μπορούν να εφαρμόζονται εύκολα εκ των προτέρων, απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης (βλ. ενημερωτικό σημείωμα 1 για τον ΓΚΑΚ). Το επόμενο επίπεδο, η συνήθης αξιολόγηση, επιτρέπει στην Επιτροπή να αξιολογεί τις περισσότερες υποθέσεις βάσει προκαθορισμένων όρων (όπως καθορισμένες εντάσεις της ενίσχυσης) με σκοπό να εξασφαλίζονται η αναλογικότητα και η αναγκαιότητα της ενίσχυσης και οι περιορισμένες επιπτώσεις της όσον αφορά τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, δηλ. τις υποθέσεις για τις οποίες η αναλυτικότερη οικονομική αξιολόγηση γίνεται κατά κατηγορία εκ των προτέρων και αντανakλάται στις νομικές αρχές των κανόνων. Το τελευταίο επίπεδο ελέγχου - η εμπειριστατωμένη αξιολόγηση - εφαρμόζεται για τις υποθέσεις που έχουν τις περισσότερες πιθανότητες να προκαλέσουν στρέβλωση του ανταγωνισμού, οπότε η Επιτροπή επαληθεύει την οικονομική λογική της ενίσχυσης ανά περίπτωση.

Πίνακας 2. Διαβάθμιση της αξιολόγησης:

1	Δεν συνιστά ενίσχυση-Ησσονος σημασίας
2	Γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ)
3	Συνήθης αξιολόγηση
4	Εμπειριστατωμένη αξιολόγηση

Το βασικό στοιχείο της αναλυτικότερης οικονομικής προσέγγισης είναι το **κριτήριο της εξισορρόπησης**. Πρόκειται ουσιαστικά για ανάλυση κόστους-οφέλους του προτεινόμενου μέτρου.

Το κριτήριο της εξισορρόπησης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία ανάλυσης:

1. Σαφώς καθορισμένος στόχος κοινού συμφέροντος

Η ενίσχυση πρέπει να αποσκοπεί στην επίτευξη σαφώς καθορισμένου στόχου κοινού συμφέροντος (όπως π.χ. η ανάπτυξη, η απασχόληση, η συνοχή, η προστασία του περιβάλλοντος κ.λπ.). Σε αυτούς τους στόχους μπορεί να περιλαμβάνονται στόχοι που αφορούν τόσο την **αποτελεσματικότητα** όσο και τη **δίκαια μεταχείριση**. Στόχοι που αφορούν την αποτελεσματικότητα είναι αυτοί που αποσκοπούν στη διόρθωση μιας δυσλειτουργίας της αγοράς (π.χ. εξωτερικότητες, ατελής πληροφόρηση, προβλήματα συντονισμού). Μεταξύ των στόχων που αφορούν την ειδική μεταχείριση μπορεί να περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, η απασχόληση εργαζομένων με ειδικές ανάγκες ή η παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις προκειμένου να εγκαθιστούν εργοστάσια σε μειονεκτικές περιοχές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ενίσχυση μπορεί επίσης να εγκρίνεται για την προώθηση της μετάβασης σε αγορές που λειτουργούν καλύτερα.

2. Σωστά σχεδιασμένο μέσο

Το ζητούμενο στην περίπτωση αυτή είναι να διαπιστωθεί εάν η ενίσχυση είναι σωστά σχεδιασμένη για την επίτευξη του στόχου κοινού συμφέροντος όπως ορίζεται ανωτέρω. Προς τον σκοπό αυτό, είναι αποφασιστικής σημασίας οι απαντήσεις που θα δοθούν στις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις:

- Αποτελεί η ενίσχυση **κατάλληλο μέσο πολιτικής**. Χωρίς να γίνεται παρέμβαση την επιλογή των πολιτικών μέσων από το κράτος μέλος, η κρατική ενίσχυση πρέπει να χορηγείται όταν τα πλεονεκτήματα από τη χρήση ενός επιλεκτικού μέσου (όπως μια κρατική ενίσχυση) είναι συγκεκριμένα και αποδεδειγμένα.
- **Λειτουργεί η ενίσχυση ως κίνητρο**; Μεταβάλλεται η συμπεριφορά του δικαιούχου χάρη στην ενίσχυση; Ο δικαιούχος, ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, οφείλει να προβεί σε δραστηριότητες τις οποίες (i) δεν θα πραγματοποιούσε σε καμία περίπτωση χωρίς την ενίσχυση ή (ii) θα πραγματοποιούσε σε περιορισμένο βαθμό ή διαφορετικά. Σκοπός είναι να αποφεύγεται η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης για δραστηριότητα στην οποία θα προέβαινε η επιχείρηση σε κάθε περίπτωση, ακόμα και χωρίς την ενίσχυση, στον ίδιο βαθμό (π.χ. επαγγελματική εκπαίδευση, την οποία θα έπρεπε σε κάθε περίπτωση να παράσχει η επιχείρηση στους εργαζομένους σε αυτή ώστε να είναι σε θέση να λειτουργήσει).
- Είναι το μέτρο ενίσχυσης **ανάλογο** προς το συγκεκριμένο πρόβλημα; Δηλαδή, θα μπορούσε να επιτευχθεί η ίδια αλλαγή συμπεριφοράς με λιγότερη ενίσχυση; Το ποσό και η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να είναι περιορισμένα στο ελάχιστο αναγκαίο για την πραγματοποίηση της δραστηριότητας. Κανονικά, η ενίσχυση θεωρείται ανάλογη εάν δεν υπερβαίνουν οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που προβλέπει η νομοθεσία.

Για να πραγματοποιήσει την ανάλυσή της, η Επιτροπή πρέπει να εντοπίσει ένα **αντιπαράδειγμα**, ώστε να συγκρίνει το σχέδιο που δέχεται την ενίσχυση με μια υποθετική κατάσταση κατά την οποία δεν χορηγείται ενίσχυση. Μόνον έτσι μπορούν να αναλυθούν ορισμένοι από τους στόχους κοινού συμφέροντος (π.χ. μια δυσλειτουργία της αγοράς) και η λειτουργία της ενίσχυσης ως κίνητρο (μεταβλήθηκε η συμπεριφορά του δικαιούχου;).

3. Στάθμιση των θετικών και των αρνητικών συνεπειών / θετικό τελικό αποτέλεσμα

Το ζήτημα αυτό αφορά τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες της ενίσχυσης και την έκτασή τους σε σχέση με τις θετικές συνέπειες.

Οι αρνητικές συνέπειες αφορούν κατά κύριο λόγο τις στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και το εμπόριο, όπως η αποτροπή της εξόδου και η διάσωση μη αποδοτικών εταιρειών, ο παραγκωνισμός των ιδιωτικών επενδύσεων, η διατάραξη των δυναμικών κινήτρων, το δημοσιονομικό κόστος μιας κρατικής ενίσχυσης κ.λπ.

Για να θεωρηθεί συμβατή μια ενίσχυση, ένα μεγάλο σύνολο αρνητικών συνεπειών πρέπει να αντισταθμίζεται επαρκώς από το αντίστοιχο υψηλό επίπεδο των θετικών συνεπειών της ενίσχυσης. Για την πραγματοποίηση μιας τέτοιας ανάλυσης, οι συνέπειες της ενίσχυσης στις δύο πλευρές της εξίσωσης πρέπει να εκφράζονται τόσο με ποιοτικούς όσο και, στο μέτρο του δυνατού, με ποσοτικούς όρους. Η Επιτροπή θα πραγματοποιεί μια συνολική εκτίμηση των επιπτώσεων τέτοιων μέτρων ενίσχυσης στους παραγωγούς και

τους καταναλωτές στις σχετικές αγορές. Το συνολικό αποτέλεσμα θα εξαρτάται από μια σειρά χαρακτηριστικών του προτεινόμενου μέτρου ενίσχυσης και, για τα μέτρα που αποτελούν αντικείμενο εμπειριστατωμένης αξιολόγησης, θα αξιολογείται ανά περίπτωση.

5. Διαδικασίες κοινοποίησης και έγκρισης

Η εποπτεία των κρατικών ενισχύσεων σε επίπεδο Κοινότητας στηρίζεται στο σύστημα των εκ των προτέρων εγκρίσεων, βάσει του οποίου τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώνουν («εκ των προτέρων κοινοποίηση») την Επιτροπή περί των σχεδίων που αποβλέπουν στη θέσπιση ή στην τροποποίηση κρατικών ενισχύσεων, και δεν επιτρέπεται να θέσουν σε εφαρμογή τέτοια ενίσχυση πριν αυτή εγκριθεί από την Επιτροπή («αρχή της αναστολής της εφαρμογής»). Η Συνθήκη αναθέτει στην Επιτροπή την αρμοδιότητα να αποφασίζει κατά πόσον το κοινοποιούμενο μέτρο ενίσχυσης συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης, και εάν ναι, κατά πόσον πληροί τους όρους για τη χορήγηση απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 2 ή 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να χορηγήσουν κρατική ενίσχυση παρά μόνον εάν αυτή έχει κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται χωρίς έγκριση της Επιτροπής χαρακτηρίζονται αυτομάτως «παράνομες». Σύμφωνα με τους ισχύοντες διαδικαστικούς κανόνες, η Επιτροπή υποχρεούται να διατάξει την ανάκτηση από τους δικαιούχους οιασδήποτε παράνομης ενίσχυσης η οποία κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά. Εξάλλου, τα κοινοτικά δικαστήρια αναγνώρισαν ότι τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να αποφασίζουν εάν τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες κοινοποίησης και, σε αντίθετη περίπτωση, να διατάσσουν την ανάκτηση της ενίσχυσης και των σχετικών τόκων.

Κατά τα τελευταία έτη, η Επιτροπή δρομολόγησε μια διαδικασία εκσυγχρονισμού και απλούστευσης των διαδικασιών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις. Προς τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 994/98, της 7ης Μαΐου 1998, ο οποίος παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να εκδίδει τους λεγόμενους «κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία» για τις κρατικές ενισχύσεις. Με αυτούς τους κανονισμούς η Επιτροπή μπορεί να κηρύσσει ορισμένες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων συμβατές με τη Συνθήκη εφόσον πληρούν ορισμένους όρους, απαλλάσσοντάς τις κατά τον τρόπο αυτόν από την υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησης και έγκρισης από την Επιτροπή. Η Επιτροπή είχε εκδώσει στο παρελθόν αρκετούς κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία. Το 2008, ωστόσο, οι κανονισμοί αυτοί αντικαταστάθηκαν από τον νέο κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ο οποίος ενοποιεί το ισχύον νομικό πλαίσιο και εισάγει νέες κατηγορίες μέτρων που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγούν ενισχύσεις οι οποίες πληρούν τους όρους που προβλέπονται στον ΓΚΑΚ χωρίς να χρειάζεται να κοινοποιούν εκ των προτέρων τις ενισχύσεις στην Επιτροπή και να ζητούν την έγκρισή της. Περισσότερες πληροφορίες για τον ΓΚΑΚ περιλαμβάνονται στο παράρτημα (ενημερωτικό σημείωμα 1). Με έναν άλλο κανονισμό κωδικοποιείται η εφαρμογή του κανόνα περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας. Στον εν λόγω κανονισμό προβλέπεται ότι τα μέτρα ενίσχυσης προς μια επιχείρηση που δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο των 200 000 ευρώ στη διάρκεια τριών οικονομικών ετών και τα οποία πληρούν ορισμένους άλλους όρους, δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον κριθεί ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές ούτε στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό (ενημερωτικό σημείωμα 13). Τέτοια μέτρα απαλλάσσονται, ως εκ τούτου, από την υποχρέωση κοινοποίησης.

Ως αποτέλεσμα της διαδικασίας εκσυγχρονισμού, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ δύο ειδών μέτρων ενίσχυσης:

- **Μέτρα ενίσχυσης που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης**

Τα μεμονωμένα μέτρα ενίσχυσης ή τα καθεστώτα ενίσχυσης τα οποία προβλέπονται στον ΓΚΑΚ που εξέδωσε η Επιτροπή δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται σε αυτήν. Το κράτος μέλος καλείται, αντί της κοινοποίησης, να υποβάλει στην Επιτροπή συνοπτική περιγραφή του μέτρου ενίσχυσης εντός 20 εργάσιμων ημερών *αφότου* τεθεί σε ισχύ το μέτρο. Σε περίπτωση που το μέτρο ενίσχυσης ικανοποιεί όλα τους όρους που προβλέπονται στον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (βλ. ενημερωτικό σημείωμα 13), δεν ισχύει ούτε καν η υποχρέωση υποβολής της εν λόγω συνοπτικής περιγραφής (μολονότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρακολουθούν τέτοιες ενισχύσεις, όπως προβλέπει ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας). Όσον αφορά τα μέτρα που απαλλάσσονται της υποχρέωσης κοινοποίησης δυνάμει του ΓΚΑΚ, τα κράτη μέλη έχουν επίσης την υποχρέωση να δημοσιεύουν στο Διαδίκτυο το πλήρες κείμενο του σχετικού μέτρου και να το διατηρούν στο Διαδίκτυο καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος του μέτρου.

- **Μέτρα ενίσχυσης για τα οποία ισχύει η υποχρέωση κοινοποίησης**

Στις 22 Μαρτίου 1999 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα)¹⁰, με τον οποίο θεσπίζονται οι διαδικαστικοί κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται στο πεδίο των κρατικών ενισχύσεων. Ακολούθησε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004¹¹ της Επιτροπής, σχετικά με την εφαρμογή του προαναφερόμενου κανονισμού του Συμβουλίου. Ακολουθεί σύντομη ανασκόπηση των κανόνων που ισχύουν στις συνήθεις περιπτώσεις κοινοποίησης:

- **Κοινοποίηση**

Η υποχρέωση κοινοποίησης των προγραμματιζόμενων μέτρων ενίσχυσης βαρύνει το οικείο κράτος μέλος (συγκεκριμένα, τις κεντρικές του αρχές) μέσω της μόνιμης αντιπροσωπείας του. Η Επιτροπή έχει καταρτίσει τυποποιημένα έντυπα κοινοποίησης για τους περισσότερους τύπους ενισχύσεων, προκειμένου να επιταχυνθεί η σχετική διαδικασία. Ένα ειδικό λογισμικό («SANI») έχει τεθεί στη διάθεση των κρατών μελών για να διευκολύνει και να επιταχύνει τη διαδικασία κοινοποίησης.

Για ορισμένες ήσσονος σημασίας τροποποιήσεις υφιστάμενης ενίσχυσης εφαρμόζεται απλουστευμένο σύστημα κοινοποίησης και ακολουθείται μια ταχύτερη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Τέτοιου είδους απλουστευμένες ρυθμίσεις μπορούν να γίνουν δεκτές μόνον εφόσον η Επιτροπή έχει τηρηθεί ενήμερη σε τακτική βάση σχετικά με την υλοποίηση της σχετικής υφιστάμενης ενίσχυσης.

- **Αίτηση συμπληρωματικών πληροφοριών**

Εάν η κοινοποίηση είναι ατελής, η Επιτροπή ζητά συμπληρωματικές πληροφορίες. Στο σχετικό κράτος μέλος παρέχεται συνήθως προθεσμία είκοσι ημερών για να υποβάλει τις πληροφορίες αυτές.

¹¹ ΕΕ L 83 της 27.03.1999, σ.1.

¹² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ, ΕΕ L 140 της 30.04.2004, σ. 1-134.

- **Εξέταση της υπόθεσης και έκδοση απόφασης**

Η Επιτροπή διαθέτει δύο μήνες για να εξετάσει την προτεινόμενη ενίσχυση. Η δίμηνη αυτή προθεσμία υπολογίζεται από την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή έλαβε όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται για να αξιολογήσει την υπόθεση. Κατά κανόνα, η Επιτροπή ολοκληρώνει την εξέταση και εκδίδει είτε «απόφαση για τη μη διατύπωση αντιρρήσεων» είτε «απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2».

Εάν η Επιτροπή αποφασίσει να μην εγείρει αντιρρήσεις, επιτρέπεται η εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου ενίσχυσης.

Η Επιτροπή κινεί τη διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 εάν διατηρεί αμφιβολίες για το κατά πόσον το κοινοποιηθέν μέτρο ενίσχυσης συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή κινεί «επίσημη έρευνα». Δημοσιεύει περιγραφή της ενίσχυσης στην Επίσημη Εφημερίδα και στον δικτυακό της χώρο και καλεί το σχετικό κράτος μέλος και τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Μετά το πέρας της έρευνας, η Επιτροπή εκδίδει οριστική απόφαση, η οποία μπορεί να είναι θετική (οπότε επιτρέπεται η εφαρμογή της ενίσχυσης) ή αρνητική (οπότε η εφαρμογή της ενίσχυσης απαγορεύεται) ή, τέλος, θετική αλλά υπό σαφείς όρους (οπότε η εφαρμογή της ενίσχυσης επιτρέπεται μόνον εφόσον πληρούνται οι συγκεκριμένοι όροι). Η ενδεικτική μέγιστη προθεσμία που προβλέπεται για τέτοιου είδους έρευνες είναι 18 μήνες.

Όλες οι σχετικές αποφάσεις υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 230 της Συνθήκης. Τα εθνικά δικαστήρια εμπλέκονται επίσης στην επιβολή των αποφάσεων της Επιτροπής για ανάκτηση των ενισχύσεων.

6. Οι κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων

Τα επιχειρησιακά προγράμματα των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2007-2013 περιλαμβάνουν τυποποιημένη ρήτρα που προβλέπει ότι «κάθε κρατική ενίσχυση η οποία χορηγείται στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος πρέπει να είναι σύμφωνη με τους διαδικαστικούς και ουσιαστικούς κανόνες που ισχύουν τη χρονική στιγμή κατά την οποία χορηγείται η κρατική ενίσχυση». Οι αρχές διαχείρισης φέρουν την ευθύνη να μεριμνούν για την τήρηση αυτού του όρου.

Παράρτημα: Ενημερωτικά σημειώματα σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις

Το παρόν παράρτημα περιλαμβάνει 13 ενημερωτικά σημειώματα, καθένα εκ των οποίων αναφέρεται σε κάποιο συγκεκριμένο θέμα σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις και κατατάσσεται είτε ανά κατηγορία ενίσχυσης είτε ανά μέσο ενίσχυσης.

Σε κάθε ενημερωτικό σημείωμα συνοψίζονται οι βασικές διατάξεις που ισχύουν για το εκάστοτε θέμα. Επίσης γίνεται ακριβής παραπομπή στο οικείο έγγραφο που έχει εκδώσει η Επιτροπή (κανονισμός, κατευθυντήρια γραμμή, πλαίσιο κανόνων, ανακοίνωση ή σημείωμα, ανά περίπτωση). Το πλήρες κείμενο των νομοθετικών εγγράφων που αναφέρονται στα ενημερωτικά σημειώματα δημοσιεύεται επίσης στον δικτυακό χώρο της ΓΔ Ανταγωνισμού (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

Τα επισυναπτόμενα ενημερωτικά σημειώματα είναι τα εξής:

- Σημείωμα 1 Ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία
- Σημείωμα 2 Ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και για άλλα μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας
- Σημείωμα 3 Ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία
- Σημείωμα 4 Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα
- Σημείωμα 5 Ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων
- Σημείωμα 6 Ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις
- Σημείωμα 7 Ενισχύσεις για την απασχόληση
- Σημείωμα 8 Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση
- Σημείωμα 9 Μέτρα επιχειρηματικών κεφαλαίων
- Σημείωμα 10 Στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων-οικοπέδων και κτιρίων από τις δημόσιες αρχές
- Σημείωμα 11 Υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος
- Σημείωμα 12 Ανακοίνωση για τις εγγυήσεις
- Σημείωμα 13 Ο κανόνας περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας ('de minimis')

Επισήμανση:

Στα συνημμένα ενημερωτικά σημειώματα συνοψίζονται, ορισμένες φορές απλουστευτικά, οι ισχύοντες κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων στους

τομείς. Είναι προφανές ότι δεν είναι δυνατόν να προκύψουν δικαιώματα από τις περιλήψεις που περιλαμβάνουν τα ενημερωτικά σημειώματα. Για τους επίσημους κανόνες που ισχύουν σε κάθε τομέα, ο αναγνώστης καλείται να ανατρέξει στα σχετικά πλήρη νομοθετικά κείμενα, στα οποία γίνονται ακριβείς παραπομπές σε κάθε κεφάλαιο.

Η παρούσα έκδοση του οδηγού ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2008.

Ενημερωτικό σημείωμα 1 Ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία

Παραπομπές

Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα συνοψίζει τον «κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία)» (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 3-47) (εφεξής αναφέρεται μόνον ως «ΓΚΑΚ»).

Περισσότερες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του ΓΚΑΚ σε μεμονωμένες κατηγορίες ενισχύσεων παρέχονται σε διάφορα ενημερωτικά σημειώματα του παρόντος παραρτήματος αναλόγως του σχετικού θέματος.

Πεδίο εφαρμογής

Ο ΓΚΑΚ εφαρμόζεται σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, εκτός από την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, τη γεωργία και τον άνθρακα¹², και εκτός από τις περιφερειακές ενισχύσεις στη χαλυβουργία, τη ναυπηγική βιομηχανία και τον τομέα των συνθετικών ινών, καθώς και στα καθεστάτα περιφερειακών ενισχύσεων που στοχεύουν σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας (εκτός του τουρισμού). Δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές ή που αποσκοπούν στην προτίμηση των εγχώριων έναντι των εισαγόμενων προϊόντων. Δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις ad hoc προς μεγάλες επιχειρήσεις, με εξαίρεση τις περιφερειακές επενδύσεις και τις ενισχύσεις για την απασχόληση.

Ο ΓΚΑΚ καθορίζει ατομικά ανώτατα όρια ενίσχυσης¹³ (για κάθε κατηγορία μέτρων), κάτω από τα οποία εφαρμόζεται.

Βασικές έννοιες

Τα μέτρα που απαριθμούνται στον ΓΚΑΚ και πληρούν τους όρους και τα κριτήρια που προβλέπονται σε αυτόν, απαλλάσσονται της υποχρέωσης κοινοποίησης. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να τα εφαρμόζουν χωρίς πρόσθετη αξιολόγηση από την Επιτροπή.

Για τις ενισχύσεις που δεν καλύπτονται από τον ΓΚΑΚ εξακολουθεί να ισχύει η υποχρέωση κοινοποίησης και η κανονική αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων εκ μέρους της Επιτροπής.

Ο ΓΚΑΚ **κωδικοποιεί** σε ένα κείμενο και εναρμονίζει τους κανόνες που υπήρχαν στο παρελθόν σε διάφορους κανονισμούς. Επίσης, **διευρύνει** τις περιπτώσεις για τις οποίες παρέχεται απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης κατά πέντε είδη ενισχύσεων, για τα οποία δεν ίσχυε έως τώρα η απαλλαγή (περιβαλλοντικές ενισχύσεις, ενισχύσεις για

¹² Ωστόσο, οι ενισχύσεις για την επαγγελματική εκπαίδευση, τα επιχειρηματικά κεφάλαια, την Ε&Α&Κ, για τους μειονεκτούντες εργαζομένους και τους εργαζομένους με ειδικές ανάγκες και για το περιβάλλον μπορούν να εφαρμόζονται σε ορισμένες περιστάσεις, υπό τους όρους που προβλέπει ο ΓΚΑΚ.

¹³ Π.χ. επενδυτικές ενισχύσεις ύψους 7,5 εκατ. EUR κατ' ανώτατο όριο υπέρ του περιβάλλοντος, ενισχύσεις ύψους 2 εκατ. EUR για παροχή συμβουλών σε ΜΜΕ, ενισχύσεις ύψους 20 εκατ. EUR για τη διεξαγωγή βασικής έρευνας, ενισχύσεις ύψους 10 εκατ. EUR για βιομηχανική έρευνα, ενισχύσεις ύψους 10 εκατ. EUR για εργαζομένους με αναπηρία.

καινοτομία, ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη για μεγάλες επιχειρήσεις, ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου και ενισχύσεις για νέες επιχειρήσεις που ιδρύονται από γυναίκες επιχειρηματίες).

Ο ΓΚΑΚ εφαρμόζεται μόνο για **διαφανείς** ενισχύσεις, δηλ. για επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις επιτοκίων, για δάνεια στα οποία το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης λαμβάνει υπόψη το επιτόκιο αναφοράς, για καθεστώτα εγγυήσεων, για φορολογικά μέτρα (με ανώτατο όριο) και για επιστρεπτές προκαταβολές υπό ορισμένους όρους.

Η χορήγηση μιας ενίσχυσης επιτρέπεται μόνον εάν η ενίσχυση **λειτουργεί ως κίνητρο**. Ο ΓΚΑΚ καθορίζει ένα σύνολο κριτηρίων με διαφορετικό βαθμό πολυπλοκότητας για την επαλήθευση του χαρακτήρα κινήτρου της ενίσχυσης: (i) για ορισμένες κατηγορίες μέτρων, θεωρείται αυτομάτως ότι η ενίσχυση λειτουργεί ως κίνητρο· (ii) για ΜΜΕ, η ενίσχυση λειτουργεί ως κίνητρο εάν η αίτηση για ενίσχυση υποβλήθηκε πριν την έναρξη του σχεδίου· (iii) και για τις μεγάλες επιχειρήσεις, πέραν των προαναφερόμενων κριτηρίων, το κράτος μέλος θα έπρεπε να επαληθεύσει τους βασικούς όρους της τεκμηρίωσης.

Κατηγορίες των ενισχύσεων που καλύπτονται και εντάσεις της ενίσχυσης

Ο ΓΚΑΚ επιτρέπει τη χορήγηση των ακόλουθων ειδών ενισχύσεων:

- ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ,
- ενισχύσεις για έρευνα και καινοτομία,
- ενισχύσεις περιφερειακής ανάπτυξης,
- ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση,
- ενισχύσεις για απασχόληση,
- ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου,
- περιβαλλοντικές ενισχύσεις,
- ενισχύσεις για την προώθηση της επιχειρηματικότητας.

Πίνακας 3. Κατηγορίες μέτρων, σχετικά ποσά ενίσχυσης και εντάσεις ενίσχυσης που εφαρμόζονται βάσει του ΓΚΑΚ.

Είδος του μέτρου ενίσχυσης	Ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό της ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ	Ανώτατο όριο έντασης ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ
Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση (διαθέσιμες μόνο στις ενισχυόμενες περιοχές), (άρθρο 13) (μεγάλες, μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις)	Ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν το 75% τις μέγιστης ενίσχυσης για επένδυση με επιλέξιμο κόστος 100 εκατ. EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Ένταση της περιφερειακής ενίσχυσης σύμφωνα με τον αντίστοιχο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων· ΚΑΙ • + 20 ποσοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις· • +10 ποσοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις (εκτός ΜΕΣ και μεταφορών)¹⁴

¹⁴ Για τη γεωργία ισχύουν διαφορετικές εντάσεις.

Είδος του μέτρου ενίσχυσης	Ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό της ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ	Ανώτατο όριο έντασης ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ
Ενισχύσεις προς νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις (άρθρο 14)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση στις περιοχές του άρθρου 87 παρ. στοιχείο α) • 1 εκατ. EUR ανά επιχείρηση στις περιοχές του άρθρου 87 παρ. στοιχείο γ) • ετήσια ποσά ανά επιχείρηση - 33% των ανωτέρω ποσών ενίσχυσης κατ' ανώτατο όριο 	<p><i>Περιοχές του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο α):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 35% τα πρώτα τρία έτη από τη σύσταση επιχείρησης • 25% δύο έτη κατόπιν <p><i>Περιοχές του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο γ):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 25% τα πρώτα έτη από τη σύσταση μιας επιχείρησης • 15% δύο έτη κατόπιν¹⁵
Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση (διαθέσιμες εκτός των ενισχυόμενων περιοχών) (άρθρο 15)	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	<ul style="list-style-type: none"> • 20% για μικρές επιχειρήσεις • 10% για μεσαίες επιχειρήσεις
Για ενισχύσεις για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	<ul style="list-style-type: none"> • 75% σε εξόχως απόκεντρες περιοχές • 65% στα μικρά νησιά του Αιγαίου • 50% στις περιοχές του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο α) • 40% σε όλες τις άλλες περιοχές
Ενισχύσεις για νέες μικρές επιχειρήσεις ιδρύμενες από γυναίκες επιχειρηματίες	1 εκατ. EUR ανά επιχείρηση (33% του ποσού αυτού κατ' ανώτατο όριο ετησίως)	15% για τα πρώτα πέντε έτη
Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ	2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	50%
Ενισχύσεις για τη συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις	2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	50%
Ενίσχυση για επιχειρηματικά κεφάλαια	1,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση-στόχο ανά 12 μήνες	Άνευ αντικειμένου
Ενίσχυση για την έρευνα και την ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> • <i>βασική έρευνα:</i> 20 εκατ. EUR • <i>βιομηχανική έρευνα:</i> 10 εκατ. EUR • <i>άλλες:</i> 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο • το ποσό διπλασιάζεται εάν πρόκειται για το EUREKA¹⁶ 	<p><i>Μεγάλες επιχειρήσεις:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • βασική έρευνα: 100% • βιομηχανική έρευνα: 50% • πειραματική ανάπτυξη: 25% <p><i>Μεσαίες επιχειρήσεις:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • βιομηχανική έρευνα: 60% • πειραματική ανάπτυξη: 35% <p><i>Μικρές επιχειρήσεις:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • βιομηχανική έρευνα: 70% • πειραματική έρευνα: 45% +15 ποσοστιαίες μονάδες (έως 80% συνολικά) εάν συνεργάζονται δύο τουλάχιστον επιχειρήσεις

¹⁵ Προσαύξηση της ενίσχυσης κατά 5% των επιλέξιμων δαπανών είναι δυνατή σε ορισμένες περιπτώσεις.

¹⁶ Το Eureka είναι ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης προσανατολισμένων προς την αγορά.

Είδος του μέτρου ενίσχυσης	Ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό της ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ	Ανώτατο όριο έντασης ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ
Ενισχύσεις για τεχνικές μελέτες σκοπιμότητας	<ul style="list-style-type: none"> • <i>βασική έρευνα</i>: 20 εκατ. EUR • <i>βιομηχανική έρευνα</i>: 10 εκατ. EUR • <i>άλλες</i>: 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο • το ποσό διπλασιάζεται εάν πρόκειται για το EUREKA 	<ul style="list-style-type: none"> • ΜΜΕ: 75% για μελέτες βιομηχανικής έρευνας, 50% για μελέτες πειραματικής ανάπτυξης • <i>Μεγάλες επιχειρήσεις</i>: 65% για μελέτες βιομηχανικής έρευνας, 40% για μελέτες πειραματικής ανάπτυξης
Ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ	5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	<ul style="list-style-type: none"> • <i>βασική έρευνα</i>: 100% • <i>βιομηχανική έρευνα</i>: 50% • <i>πειραματική ανάπτυξη</i>: 25%
Ενισχύσεις για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> • 1 εκατ. EUR • 1,5 εκατ. EUR στις περιοχές του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο α) • 1,25 εκατ. EUR στις περιοχές του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο γ) 	Άνευ αντικειμένου
Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας	υπό συγκεκριμένους όρους	100% υπό συγκεκριμένους όρους
Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας για ΜΜΕ	200 000 ευρώ ανά επιχείρηση εντός τριών ετών	75% εκτός εάν διαθέτει εθνική ή ευρωπαϊκή πιστοποίηση
Ενισχύσεις για τον δανεισμό προσωπικού με υψηλά τυπικά προσόντα	Άνευ αντικειμένου	50% ανά επιχείρηση, για τρία έτη, ανά δανειζόμενο άτομο
Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση	2 εκατ. EUR ανά σχέδιο επαγγελματικής εκπαίδευσης	<ul style="list-style-type: none"> • 25% ειδική επαγγελματική εκπαίδευση • 60% γενική επαγγελματική εκπαίδευση • +10 ποσοστιαίες μονάδες για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση / με ειδικές ανάγκες • +20 ποσοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις • +10 ποσοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις 100% για θαλάσσιες μεταφορές
Ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού	5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά έτος	50%
Ενισχύσεις για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία υπό μορφή επιδότησης μισθού	10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά έτος	75%
Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των πρόσθετων δαπανών που συνεπάγεται η απασχόληση ατόμων με αναπηρία	10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά έτος	100%

Είδος του μέτρου ενίσχυσης	Ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό της ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ	Ανώτατο όριο έντασης ενίσχυσης βάσει του ΓΚΑΚ
Επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Μεγάλες επιχειρήσεις: 35% Μεσαίες επιχειρήσεις: 45% Μικρές επιχειρήσεις: 55%
Ενισχύσεις για την απόκτηση μεταφορικών οχημάτων των οποίων οι προδιαγραφές υπερβαίνουν τα κοινοτικά πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Μεγάλες επιχειρήσεις: 35% Μεσαίες επιχειρήσεις: 45% Μικρές επιχειρήσεις: 55%
Ενισχύσεις για την έγκαιρη προσαρμογή σε μελλοντικά περιβαλλοντικά πρότυπα για τις ΜΜΕ	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Εάν εφαρμόζεται περισσότερα από 3 έτη πριν τεθεί σε ισχύ το πρότυπο: • 15% για μικρές επιχειρήσεις • 10% για μεσαίες επιχειρήσεις Εάν εφαρμόζεται από 1 έως 3 έτη πριν τεθεί σε ισχύ το πρότυπο: 10% για μικρές επιχειρήσεις
Ενισχύσεις για επενδύσεις σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Δύο τρόποι υπολογισμού: 1. Πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες (καθαρές): • Μεγάλη επιχείρηση: 60% • Μεσαία επιχείρηση: 70% • Μικρή επιχείρηση: 80% 2. Πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες (μικτές): • Μεγάλη επιχείρηση: 20% • Μεσαία επιχείρηση: 30% • Μικρή επιχείρηση: 40%
Ενισχύσεις για επενδύσεις σε συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Μεγάλες επιχειρήσεις: 45% Μεσαίες επιχειρήσεις: 55% Μικρές επιχειρήσεις: 65%
Ενισχύσεις για επενδύσεις για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Μεγάλες επιχειρήσεις: 45% Μεσαίες επιχειρήσεις: 55% Μικρές επιχειρήσεις: 65%
Ενισχύσεις για περιβαλλοντικές μελέτες	Άνευ αντικειμένου	Μεγάλες επιχειρήσεις: 50% Μεσαίες επιχειρήσεις: 60% Μικρές επιχειρήσεις: 70%
Ενισχύσεις για το περιβάλλον, υπό μορφή φορολογικών εκπτώσεων	Άνευ αντικειμένου	Δεν προβλέπεται ένταση (επιτρέπεται μόνο εάν καταβάλλεται τουλάχιστον το κοινοτικό ελάχιστο, για ανώτατη περίοδο δέκα ετών)

Σωρευτικό αποτέλεσμα

Η σωρευση διαφόρων μέτρων που προβλέπει ο ΓΚΑΚ είναι δυνατή εφόσον τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης αφορούν διαφορετικές προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες. Όσον αφορά τις ίδιες

επιλέξιμες δαπάνες, δεν επιτρέπεται η σώρευση των εν μέρει ή πλήρως επικαλυπτόμενων δαπανών εφόσον η σώρευση αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα την υπέρβαση της μέγιστης επιτρεπόμενης έντασης ενίσχυσης που εφαρμόζεται δυνάμει του ΓΚΑΚ.

Ενημερωτικό σημείωμα 2 Ενισχύσεις για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και για άλλα μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζονται οι «κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος» (ΕΕ C 82 της 1.4.2008, σ. 1) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «οι κατευθυντήριες γραμμές»). Το σημείωμα περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες για την εφαρμογή του ΓΚΑΚ στις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Πεδίο εφαρμογής

Οι κατευθυντήριες γραμμές καλύπτουν τις ενισχύσεις για ενέργειες που αποσκοπούν στην αποκατάσταση ή την πρόληψη βλαβών στο φυσικό περιβάλλον ή τους φυσικούς πόρους, ή στην ενθάρρυνση της ορθολογικής χρησιμοποίησης των πόρων αυτών. Με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα αυτό διασφαλίζεται ότι τα μέτρα θα επιτύχουν υψηλότερο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας από ό,τι εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση και ότι οι θετικές συνέπειες της ενίσχυσης υπεραντισταθμίζουν τις αρνητικές.

Κατά γενικό κανόνα, οι κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται σε όλους τους τομείς που διέπονται από τη Συνθήκη, συμπεριλαμβανομένων των τομέων που υπόκεινται σε ειδικούς κοινοτικούς κανόνες κρατικών ενισχύσεων (εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από τους κανόνες αυτούς). Ωστόσο, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Στις ενισχύσεις για E&A και στις ενισχύσεις που αφορούν τη σχεδίαση και παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων. Αντιθέτως, οι κατευθυντήριες γραμμές καλύπτουν τις επενδυτικές ενισχύσεις για την απόκτηση οικοκαινοτόμων αγαθών (έργων) με στόχο τη μείωση της ρύπανσης που προκαλεί ο ίδιος ο αποδέκτης της ενίσχυσης·
- Στις ενισχύσεις για επαγγελματική κατάρτιση στον περιβαλλοντικό τομέα·
- Στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής εφόσον το εκάστοτε μέτρο εμπίπτει ήδη στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας¹⁷.
- Στο λανθάνον κόστος·
- Στην τηλεθέρμανση, εκτός αν συνεπάγεται την εξοικονόμηση ενέργειας·
- Στις υποδομές αεροπορικών, οδικών, σιδηροδρομικών, εσωτερικών πλωτών και θαλάσσιων μεταφορών·
- Στη σχεδίαση και παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων, μηχανών ή μέσων μεταφοράς έτσι ώστε η λειτουργία τους να απαιτεί λιγότερους φυσικούς πόρους, καθώς και σε μέτρα βελτίωσης της ασφάλειας και της υγιεινής· και
- Στη δέσμευση και την αποθήκευση άνθρακα.

¹⁷ Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας την περίοδο 2007-2013, ΕΕ C 319 της 27.12.2006.

Αξιολόγηση

Οι κατευθυντήριες γραμμές αντικατοπτρίζουν την προσέγγιση που καθορίζεται στο σχέδιο δράσης για τις κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με μια πιο εμπειριστατωμένη οικονομική προσέγγιση για την ανάλυση των κρατικών ενισχύσεων και την καθιέρωση της στάθμισης των θετικών και αρνητικών συνεπειών. Ως εκ τούτου, οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν κανόνες βάσει των οποίων η Επιτροπή προβαίνει είτε σε συνήθη αξιολόγηση (που μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η εκάστοτε κρατική ενίσχυση είναι συμβατή εφόσον πληροί τις απλούστερες προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ενότητα 3 των κατευθυντήριων γραμμών) είτε σε εμπειριστατωμένη αξιολόγηση (που καθορίζεται στην ενότητα 5 των κατευθυντήριων γραμμών), πράγμα που απαιτεί πληρέστερη ανάλυση των μέτρων και τη στάθμιση των θετικών και αρνητικών συνεπειών. Για λόγους αρχής, οι κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν ότι η Επιτροπή εξετάζει την αναγκαιότητα και αναλογικότητα των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται στον περιβαλλοντικό τομέα, καθώς και την ικανότητά τους να λειτουργήσουν ως κίνητρα.

Πίνακας 4. Ελάχιστα ποσά άνω των οποίων προβλέπεται εμπειριστατωμένη αξιολόγηση βάσει των κατευθυντήριων γραμμών*

Τύπος του μέτρου	Συνήθης αξιολόγηση	Εμπειριστατωμένη αξιολόγηση
Για μέτρα που καλύπτονται από τον ΓΚΑΚ	Ναι (εάν δεν πληρούνται οι όροι που προβλέπει ο ΓΚΑΚ)	Όλα τα μέτρα για τα οποία ο ΓΚΑΚ προβλέπει υποχρέωση ατομικής κοινοποίησης
Για όλες τις επενδυτικές ενισχύσεις (ανεξαρτήτως τύπου)	Ναι	7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση
Ενίσχυση λειτουργίας για εξοικονόμηση ενέργειας	Ναι	5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση για πέντε έτη
Ενίσχυση λειτουργίας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και/ή τη συνδυασμένη παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές	Ναι	Ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, το δυναμικό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές υπερβαίνει τα 125 MW
Ενίσχυση λειτουργίας για την παραγωγή βιοκαυσίμων	Ναι	Ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, το παραγωγικό δυναμικό υπερβαίνει τους 150 000 t ετησίως
Ενίσχυση για συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας	Ναι	Ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, το δυναμικό συμπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας υπερβαίνει τα 200 MW
Ενίσχυση υπό τη μορφή εκπτώσεων ή απαλλαγών από περιβαλλοντικούς φόρους	Ναι	Όχι

*Κάθε άλλο μέτρο περιβαλλοντικής προστασίας που προβλέπεται στις κατευθυντήριες γραμμές και δεν περιλαμβάνεται στον ανωτέρω πίνακα υποβάλλεται μόνο σε συνήθη αξιολόγηση.

Μέτρα ενίσχυσης

Επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων

- Επιλέξιμες δαπάνες: περιορίζονται αυστηρά στις επιπλέον επενδυτικές δαπάνες που

απαιτούνται για την επίτευξη αυξημένης προστασίας του περιβάλλοντος. Τα οφέλη/έξοδα λειτουργίας λαμβάνονται υπόψη για 5 έτη. Επιλέξιμες είναι επενδύσεις σε γήπεδα, κτίρια, παραγωγικό εξοπλισμό και μεταφορά τεχνολογίας. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για την επίτευξη προτύπων που έχουν μεν θεσπισθεί αλλά δεν έχουν ακόμη τεθεί σε ισχύ.

Επενδυτικές ενισχύσεις για την απόκτηση νέων οχημάτων μεταφοράς με σκοπό την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται αυστηρά στις επιπλέον επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται για την επίτευξη αυξημένης προστασίας του περιβάλλοντος. Τα οφέλη/έξοδα λειτουργίας λαμβάνονται υπόψη για 5 έτη. Ενισχύσεις για την απόκτηση νέων οχημάτων μεταφοράς για οδικές, σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και θαλάσσιες μεταφορές που ανταποκρίνονται σε θεσπισθέντα κοινοτικά πρότυπα πριν αυτά τεθούν σε ισχύ, υπό την προϋπόθεση ότι τα νέα πρότυπα δεν θα εφαρμοσθούν αναδρομικώς. Επιτρέπεται επίσης η χορήγηση ενισχύσεων για τη μετασκευή υφιστάμενων μέσων μεταφοράς.

Επενδυτικές ενισχύσεις για την πρόωρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται αυστηρά στις επιπλέον δαπάνες που απαιτούνται για την επίτευξη αυξημένης προστασίας του περιβάλλοντος. Τα οφέλη/έξοδα λειτουργίας λαμβάνονται υπόψη για 5 έτη. Επιλέξιμες είναι επενδύσεις σε γήπεδα, κτίρια, παραγωγικό εξοπλισμό και μεταφορά τεχνολογίας. Ενισχύσεις επιτρέπονται εφόσον η προσαρμογή πραγματοποιείται τουλάχιστον 1 έτος προ της θέσης σε ισχύ του κοινοτικού προτύπου.

Ενισχύσεις για εξοικονόμηση ενέργειας

Επενδυτικές ενισχύσεις

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται αυστηρά στις επιπλέον δαπάνες που σχετίζονται άμεσα με την εξοικονόμηση ενέργειας και την επίτευξη υψηλότερου βαθμού εξοικονόμησης ενέργειας από αυτόν που προβλέπουν τα κοινοτικά πρότυπα. Εκτός αυτού, τα οφέλη λειτουργίας και τα έξοδα λειτουργίας που προκύπτουν κατά τα πρώτα τρία έτη ζωής της επένδυσης (για τις ΜΜΕ), τα πρώτα τέσσερα έτη (για τις μεγάλες επιχειρήσεις εκτός του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ της ΕΕ) ή τα πρώτα πέντε έτη (για τις μεγάλες επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ της ΕΕ) αφαιρούνται και προστίθενται, αντιστοίχως. Επιλέξιμες είναι επενδύσεις σε γήπεδα, κτίρια, παραγωγικό εξοπλισμό και μεταφορά τεχνολογίας.

Ενισχύσεις λειτουργίας

- Η ενίσχυση περιορίζεται στην αντιστάθμιση του καθαρού πρόσθετου κόστους παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη τα οφέλη που προκύπτουν από την εξοικονόμηση ενέργειας. Κάθε επενδυτική ενίσχυση που χορηγείται αφαιρείται από τα έξοδα παραγωγής. Η διάρκειά της δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε έτη.

Ενισχύσεις για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Επενδυτικές ενισχύσεις

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται αυστηρά στις επιπλέον επενδυτικές δαπάνες που επωμίζεται ο δικαιούχος σε σύγκριση με μια συμβατική μονάδα παραγωγής ενέργειας ή σύστημα θέρμανσης του ιδίου δυναμικού. Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να υπολογίζονται χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα τυχόν οφέλη και έξοδα λειτουργίας που προκύπτουν κατά τα πρώτα πέντε έτη της επένδυσης. Επιλέξιμες είναι επενδύσεις σε γήπεδα, κτίρια, παραγωγικό εξοπλισμό και μεταφορά τεχνολογίας.
- Οι ενισχύσεις για βιοκαύσιμα επιτρέπονται μόνο για αειφόρους τύπους βιοκαυσίμων.

Ενισχύσεις λειτουργίας

- Για την κάλυψη της διαφοράς μεταξύ του κόστους παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της αγοραίας τιμής της εκάστοτε μορφής ενέργειας.

Ενίσχυση για συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας

Επενδυτικές ενισχύσεις

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται στις επιπλέον επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται για τη δημιουργία μονάδας συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης σε σύγκριση με την επένδυση αναφοράς. Πρέπει να υπολογίζονται χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα τυχόν οφέλη και έξοδα λειτουργίας που προκύπτουν κατά τα πρώτα πέντε έτη ζωής της επένδυσης. Επιλέξιμες είναι επενδύσεις σε γήπεδα, κτίρια, παραγωγικό εξοπλισμό και μεταφορά τεχνολογίας.

Ενισχύσεις λειτουργίας

- Ισχύουν κανόνες ίδιοι με εκείνους που διέπουν τις ενισχύσεις για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. **Επιλέξιμες εγκαταστάσεις:** επιχειρήσεις διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας στο κοινό, όταν το κόστος παραγωγής υπερβαίνει την αγοραία τιμή. Για βιομηχανική χρήση μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι το κόστος παραγωγής μιας μονάδας ενέργειας με την εν λόγω τεχνική είναι ανώτερο της αγοραίας τιμής μιας μονάδας συμβατικής ενέργειας.

Επενδυτικές ενισχύσεις για ενεργειακά αποδοτικές εγκαταστάσεις τηλεθέρμανσης

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται αυστηρά στις επιπλέον επενδυτικές δαπάνες που επωμίζεται ο δικαιούχος σε σύγκριση με ένα συμβατικό σύστημα θέρμανσης του ιδίου δυναμικού. Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να υπολογίζονται χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα τυχόν οφέλη και έξοδα λειτουργίας που προκύπτουν κατά τα πρώτα πέντε έτη της επένδυσης. Επιλέξιμες είναι επενδύσεις σε γήπεδα, κτίρια, παραγωγικό εξοπλισμό και μεταφορά τεχνολογίας.

Ενισχύσεις για τη διαχείριση αποβλήτων

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** περιορίζονται στις επιπλέον επενδυτικές δαπάνες που είναι αναγκαίες για την πραγματοποίηση μιας επένδυσης για τη διαχείριση αποβλήτων και των οποίων το βάρος φέρει ο δικαιούχος, σε σύγκριση με την επένδυση αναφοράς. Πρέπει να υπολογίζονται χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα τυχόν οφέλη και έξοδα λειτουργίας που προκύπτουν κατά τα πρώτα πέντε έτη ζωής της επένδυσης.
- Υπό ορισμένες προϋποθέσεις καλύπτονται επίσης οι δραστηριότητες επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και ανάκτησης. Στόχος είναι η μείωση της ρύπανσης που προκαλείται από άλλες επιχειρήσεις. Δεν καλύπτεται η ρύπανση που προκαλεί ο δικαιούχος της ενίσχυσης.

Ενισχύσεις για την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων

- Όταν η ταυτότητα του υπεύθυνου της ρύπανσης δεν έχει εξακριβωθεί ή δεν μπορεί να εγερθεί απαίτηση καταβολής εναντίον του, το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την εκτέλεση των εργασιών αποκατάστασης του χώρου μπορεί να λάβει ενίσχυση. Ως ρυπαίνων νοείται το πρόσωπο που ευθύνεται για τη ρύπανση σύμφωνα με την εφαρμοστέα νομοθεσία εκάστου κράτους μέλους.
- Οι επιλέξιμες δαπάνες ισούνται με το κόστος των εργασιών αποκατάστασης μετά την αφαίρεση της αύξησης της αξίας του γηπέδου.

Ενισχύσεις για τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων

- Ενισχύσεις για τη μετεγκατάσταση ορισμένων επιχειρήσεων σε νέους χώρους επιτρέπεται να χορηγούνται μόνον εφόσον η αλλαγή του τόπου εγκατάστασης υπαγορεύεται από λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, και προς τον σκοπό αυτό έχει εκδοθεί διοικητική ή δικαστική απόφαση με την οποία δίδεται η εντολή για τη μετεγκατάσταση ή έχει συναφθεί σχετική συμφωνία μεταξύ της επιχείρησης και της αρμόδιας δημόσιας αρχής. Επιπροσθέτως, η επιχείρηση που μετεγκαθίσταται πρέπει να τηρεί τα πλέον αυστηρά περιβαλλοντικά πρότυπα που ισχύουν στη νέα περιοχή εγκατάστασης.
- Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να περιορίζονται στις καθαρές δαπάνες της μετεγκατάστασης. Η Επιτροπή λαμβάνει εν προκειμένω υπόψη τα οφέλη (δηλαδή το προϊόν της πώλησης ή εκμίσθωσης των εγκαταστάσεων που εγκαταλείπονται ή την καταβαλλόμενη αποζημίωση σε περίπτωση απαλλοτρίωσης) και τις δαπάνες (αγορά γηπέδου, κατασκευή ή αγορά νέων εγκαταστάσεων, συμβατικές κυρώσεις).

Ενισχύσεις περιλαμβανόμενες σε συστήματα εμπορευσίμων αδειών

- Για να είναι συμβατή μια ενίσχυση αυτού του τύπου πρέπει οπωσδήποτε: τα οικεία συστήματα να έχουν συγκροτηθεί με στόχο την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων που υπερβαίνουν υποχρεωτικά κοινοτικά πρότυπα· να προβλέπεται διαφανής και αντικειμενική μέθοδος κατανομής· ο συνολικός αριθμός αδειών ή δικαιωμάτων εκπομπών που χορηγούνται σε κάθε επιχείρηση σε τιμή κάτω της αγοραίας αξίας τους να μην υπερβαίνει τις ανάγκες της· να μην ευνοούνται επιχειρήσεις που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά· και να μην υπάρχουν αθέμιτοι φραγμοί εισόδου στην αγορά.
- Αξιολογείται η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα των κρατικών ενισχύσεων. Χωρίς την ενίσχυση (δηλαδή με πλήρη δημοπράτηση), το σύστημα αδειών πρέπει να συνεπάγεται ουσιαστική αύξηση του κόστους παραγωγής την οποία η οικεία επιχείρηση δεν μπορεί να μετακυλήσει στους καταναλωτές χωρίς σημαντική μείωση των πωλήσεων και συγχρόνως δεν είναι δυνατή η μείωση των επιπέδων εκπομπών αερίων προκειμένου να καταστεί προσιτή η τιμή των αδειών.
- Ο έλεγχος των κριτηρίων της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας δεν ελήφθη υπόψη για τις κατανομές δικαιωμάτων που αφορούσαν την περίοδο εμπορίας που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2012 στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ της ΕΕ.

Ενισχύσεις υπό τη μορφή εκπτώσεων ή απαλλαγών από περιβαλλοντικούς φόρους

- Επιτρέπονται υπό την προϋπόθεση ότι συμβάλλουν, έστω και έμμεσα, στην αύξηση του επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας και εφόσον οι εν λόγω εκπτώσεις ή οι απαλλαγές δεν υπονομεύουν τον γενικότερο στόχο που επιδιώκεται με τον εκάστοτε φόρο.
 - *Εναρμονισμένοι φόροι*: οι εν λόγω ενισχύσεις θεωρούνται συμβιβάσιμες για δεκαετή περίοδο εφόσον οι δικαιούχοι καταβάλλουν τουλάχιστον τον ελάχιστο κοινοτικό φόρο και εφόσον η έκπτωση ή η απαλλαγή συμβιβάζεται με την οικεία κοινοτική νομοθεσία.
-
- *Μη εναρμονισμένοι φόροι και εναρμονισμένοι φόροι σε περίπτωση που ο καταβαλλόμενος φόρος υπολείπεται του ελάχιστου κοινοτικού φόρου*: Κάθε απαλλαγή ή έκπτωση πρέπει να είναι αναγκαία και αναλογική:
 - Αναγκαιότητα της ενίσχυσης: επιλογή των δικαιούχων βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων· ο περιβαλλοντικός φόρος χωρίς μείωση πρέπει να συνεπάγεται ουσιαστική αύξηση του κόστους παραγωγής την οποία η οικεία επιχείρηση δεν μπορεί να μετακυλήσει στους καταναλωτές χωρίς να προκληθεί σημαντική μείωση των πωλήσεων.
 - Αναλογικότητα της ενίσχυσης: κάθε μεμονωμένος δικαιούχος καταβάλλει ένα μέρος του εθνικού φόρου που αντιστοιχεί στις επιδόσεις του σε σύγκριση με την τεχνική με τη βέλτιστη επίδοση που εφαρμόζεται εντός του ΕΟΧ ή το 20% τουλάχιστον του εθνικού φόρου (εκτός εάν μπορεί να δικαιολογηθεί χαμηλότερο ποσοστό λόγω περιορισμένης στρέβλωσης του ανταγωνισμού) ή συνάπτονται περιβαλλοντικές συμφωνίες μεταξύ του οικείου κράτους μέλους και των δικαιούχων επιχειρήσεων.

Αρχή υπολογισμού της επιπλέον επενδυτικής δαπάνης

Η επιπλέον επενδυτική δαπάνη υπολογίζεται σε δύο στάδια:

1. Η επενδυτική δαπάνη προσδιορίζεται σε συνάρτηση με την αντίστροφη κατάσταση αν υποτεθεί ότι δεν υπάρχει κρατική ενίσχυση. Το σενάριο αντίστροφης κατάστασης πρέπει να είναι αξιόπιστο και να πληροί οπωσδήποτε τα εφαρμοστέα κοινοτικά πρότυπα.
2. Τα τυχόν λειτουργικά οφέλη που προκύπτουν επί προκαθορισμένη χρονική περίοδο (κατά κανόνα επί μία πενταετία) της ζωής της επένδυσης αφαιρούνται, τα δε αντίστοιχα λειτουργικά έξοδα προστίθενται.

Μέγιστη ενίσχυση

Πίνακας 5. Ανασκόπηση των ανώτατων επιτρεπόμενων τιμών έντασης ενίσχυσης ως ποσοστού της επιλέξιμης δαπάνης.

Τύπος του μέτρου ενίσχυσης	Επενδυτική ενίσχυση	Ενίσχυση λειτουργίας
----------------------------	---------------------	----------------------

<p>(α) Επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση του βαθμού προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων και (β) Απόκτηση νέων οχημάτων μεταφοράς με σκοπό την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων</p>	<p>Μικρές επιχ.: 70% Μεσαίες επιχ.: 60% Μεγάλες επιχ.: 50% Διαγωνισμός: 100% Προσαύξηση οικοκαινοτομίας: +10%</p>	
<p>(γ) Ενισχύσεις για επενδύσεις με σκοπό την πρόωρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα</p>	<p>Περισσότερα από 3 έτη ενωρίτερα: - Μικρές επιχ.: 25% - Μεσαίες επιχ.: 20% - Μεγάλες επιχ.: 15% Μεταξύ 1 και 3 ετών ενωρίτερα: - Μικρές επιχ.: 20% - Μεσαίες επιχ.: 15% - Μεγάλες επιχ.: 10%</p>	
<p>(δ) Ενισχύσεις για περιβαλλοντικές μελέτες</p>	<p>Μικρές επιχ.: 70% Μεσαίες επιχ.: 60% Μεγάλες επιχ.: 50%</p>	
<p>(ε) Ενισχύσεις για εξοικονόμηση ενέργειας</p>	<p>Μικρές επιχ.: 80% Μεσαίες επιχ.: 70% Μεγάλες επιχ.: 60%</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 100% της επιπλέον δαπάνης με γραμμική μείωση σε μηδέν εντός 5 ετών Ή • 50% της επιπλέον δαπάνης επί 5 έτη
<p>(στ) Ενισχύσεις για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας</p>	<p>Μικρές επιχ.: 80% Μεσαίες επιχ.: 70% Μεγάλες επιχ.: 60% Διαγωνισμός: 100%</p>	<p>Αντιστάθμιση διαφοράς μεταξύ κόστους παραγωγής και αγοραίας τιμής Ή - 100% της επιπλέον δαπάνης με γραμμική μείωση σε μηδέν εντός 5 ετών Ή - 50% της επιπλέον δαπάνης επί 5 έτη</p>

(ζ) Ενισχύσεις για συμπαραγωγή	Μικρές επιχ.: 80% Μεσαίες επιχ.: 70% Μεγάλες επιχ.: 60% Διαγωνισμός: 100%	Ισχύουν κανόνες ίδιοι με εκείνους που διέπουν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
(η) Ενισχύσεις για ενεργειακά αποδοτικές εγκαταστάσεις τηλεθέρμανσης	Μικρές επιχ.: 70% Μεσαίες επιχ.: 60% Μεγάλες επιχ.: 50% Διαγωνισμός: 100%	
(θ) Ενισχύσεις για διαχείριση αποβλήτων	Μικρές επιχ.: 70% Μεσαίες επιχ.: 60% Μεγάλες επιχ.: 50%	
(ι) Ενισχύσεις για την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων	100% της επιλέξιμης δαπάνης	
(ια) Ενισχύσεις για μετεγκατάσταση επιχειρήσεων	Μικρές επιχ.: 70% Μεσαίες επιχ.: 60% Μεγάλες επιχ.: 50%	

Επισήμανση

Ο ΓΚΑΚ εισήγαγε νέες κατηγορίες περιβαλλοντικών ενισχύσεων οι οποίες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης. Με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπει ο ΓΚΑΚ (συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εντάσεων ενίσχυσης), σε ορισμένες περιπτώσεις, οι επενδυτικές ενισχύσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων, οι ενισχύσεις για την απόκτηση νέων οχημάτων μεταφοράς με σκοπό την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων, οι ενισχύσεις για την πρόωρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα για ΜΜΕ, οι επενδυτικές ενισχύσεις για μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας, οι επενδυτικές ενισχύσεις για συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης, οι επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, οι ενισχύσεις για περιβαλλοντικές μελέτες, και οι ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων περιβαλλοντικών φόρων δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται.

Ωστόσο, κάθε τέτοια ενίσχυση πρέπει να κοινοποιείται εάν υπερβαίνει το όριο κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων ύψους 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά επενδυτικό σχέδιο. Ομοίως, εάν δεν πληρούνται οι όροι που προβλέπει ο ΓΚΑΚ, η ενίσχυση πρέπει επίσης να κοινοποιείται και αξιολογείται βάσει των κατευθυντήριων γραμμών.

Ενημερωτικό σημείωμα 3 Ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζεται το κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (ΕΕ C 323 της 30.12.2006, σ. 1) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «το πλαίσιο E&A&K»). Περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες για την εφαρμογή του ΓΚΑΚ στις ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία.

Πεδίο εφαρμογής

Το πλαίσιο E&A&K καλύπτει κάθε μέτρο βάσει του οποίου χορηγείται κρατική ενίσχυση σε επιχείρηση για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία.

Στήριξη για E&A&K η οποία δεν θεωρείται ότι συνιστά κρατική ενίσχυση:

- Κρατική χρηματοδότηση δραστηριοτήτων E&A&K τις οποίες αναπτύσσουν ερευνητικοί οργανισμοί·
- Δραστηριότητες E&A που ανατίθενται από κρατικές αρχές σε επιχειρήσεις σύμφωνα με τους όρους της αγοράς (ανοικτή διαδικασία υποβολής προσφορών).

Τομείς για τους οποίους ισχύουν ειδικοί κανόνες:

- Σιδηροδρομικές, οδικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές
- Γεωργία και αλιεία: μέγιστη ένταση ενίσχυσης 100% σε όλες τις περιπτώσεις (υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις).

Βασικές έννοιες

Βασική έρευνα: πειραματική ή θεωρητική εργασία η οποία πραγματοποιείται με κύριο σκοπό την απόκτηση νέων γνώσεων σχετικά με τα βασικά αίτια φαινομένων και παρατηρήσιμων γεγονότων, χωρίς να προβλέπονται άμεσες πρακτικές εφαρμογής ή χρήσης.

Βιομηχανική έρευνα: προγραμματισμένη έρευνα ή κριτική διερεύνηση η οποία αποσκοπεί στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, διαδικασιών ή υπηρεσιών ή για τη σημαντική βελτίωση υφιστάμενων προϊόντων, μεθόδων ή υπηρεσιών.

Πειραματική ανάπτυξη: απόκτηση, συνδυασμός, διαμόρφωση και χρήση υφισταμένων, επιστημονικών, τεχνολογικών, επιχειρηματικών και άλλων γνώσεων και ικανοτήτων για την παραγωγή σχεδίων και διατάξεων για νέα, τροποποιημένα ή βελτιωμένα προϊόντα, μεθόδους ή υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πρωτοτύπων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εμπορικά και πιλοτικών σχεδίων υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις).

Μέτρα ενίσχυσης

Τα ακόλουθα μέτρα μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμα βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης:

- Ενισχύσεις για σχέδια E&A·
- Ενισχύσεις για μελέτες τεχνικής σκοπιμότητας·
- Ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ·

- Ενισχύσεις για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις·
- Ενισχύσεις για διαδικαστική ή οργανωτική καινοτομία στον τομέα των υπηρεσιών·
- Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας·
- Ενισχύσεις για τον δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης· και
- Ενισχύσεις για συμπλέγματα (clusters) φορέων καινοτομίας

Επιλέξιμες δαπάνες

Οι επιλέξιμες δαπάνες εξαρτώνται από τον τύπο του προτεινόμενου μέτρου και καθορίζονται στα σχετικά τμήματα του πλαισίου E&A&K. Οι ακόλουθοι τύποι μέτρων π.χ. μπορούν να χαρακτηρισθούν επιλέξιμες δαπάνες για *ενίσχυση για σχέδια E&A* (δηλ. η πρώτη κατηγορία ενίσχυσης που αναφέρεται ανωτέρω):

- Δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού, στο βαθμό που αυτό ασχολείται με δραστηριότητες έρευνας·
- Κόστος των οργάνων, του εξοπλισμού, των γηπέδων και των χώρων, στο βαθμό που, και για όσο χρόνο, χρησιμοποιούνται στο ερευνητικό σχέδιο (υπόκεινται σε απόσβεση ανά περίπτωση)·
- Δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, τεχνικές γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή εκχωρήθηκαν από εξωτερικές πηγές σε τιμές αγοράς·
- Δαπάνες για εξωτερικές συμβουλευτικές και παρεμφερείς υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το ερευνητικό σχέδιο·
- Πρόσθετα γενικά έξοδα που προκύπτουν άμεσα ως αποτέλεσμα της έρευνας·
- Άλλες δαπάνες λειτουργίας που προκύπτουν άμεσα ως αποτέλεσμα της ερευνητικής δραστηριότητας.

Εντάσεις ενισχύσεων

Όπως συμβαίνει με τις επιλέξιμες δαπάνες, οι εντάσεις της ενίσχυσης διαφέρουν ανάλογα το υπό εξέταση μέτρο. Για παράδειγμα, στον πίνακα που ακολουθεί αναγράφονται οι εντάσεις ενίσχυσης που εφαρμόζονται στον πρώτο τύπο μέτρων ενίσχυσης - *Ενισχύσεις για σχέδια E&A*:

Πίνακας 6. Εντάσεις ενισχύσεων για σχέδια E&A

Είδος E&A	Μικρές επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις
Βασική έρευνα	100%	100%	100%
Βιομηχανική έρευνα	70%	60%	50%
Βιομηχανική έρευνα, εφόσον υπάρχει: <ul style="list-style-type: none"> • συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων για μεγάλες επιχειρήσεις: διασυνοριακά ή με μία τουλάχιστον ΜΜΕ, ή • συνεργασία επιχείρησης με ερευνητικό οργανισμό, ή • διάδοση των αποτελεσμάτων 	80%	75%	65%
Πειραματική ανάπτυξη	45%	35%	25%
Πειραματική ανάπτυξη, εφόσον υπάρχει: <ul style="list-style-type: none"> • συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων για μεγάλες επιχειρήσεις: διασυνοριακά ή τουλάχιστον με μία ΜΜΕ, ή • συνεργασία επιχείρησης με ερευνητικό οργανισμό 	60%	50%	40%

Ειδικό όροι

Το πλαίσιο E&A&K προβλέπει τρεις τύπους εκτιμήσεων που πραγματοποιούνται βάσει της στάθμισης των θετικών και αρνητικών συνεπειών της ενίσχυσης:

(i) *Συνήθης αξιολόγηση* – σε περίπτωση που το σχέδιο πληροί τους όρους που προβλέπονται στο κεφάλαιο 5 του πλαισίου E&A&K, τεκμαίρεται ότι η στάθμιση των συνεπειών της ενίσχυσης θα είχε θετικό αποτέλεσμα. Τα ακόλουθα μέτρα εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία (εφόσον η ενίσχυση χορηγείται μόνον κατόπιν αίτησης προς τις εθνικές αρχές):

- ενίσχυση σε σχέδια και μελέτες σκοπιμότητας, όπου δικαιούχος της ενίσχυσης είναι ΜΜΕ και το ύψος της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τα 7,5 εκατ. EUR ανά ΜΜΕ για κάθε σχέδιο·
- ενίσχυση για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ·
- ενίσχυση για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις·
- ενίσχυση για υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα καινοτομίας·
- ενίσχυση για καινοτόμες υπηρεσίες στήριξης, και
- ενίσχυση για το δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης.

(ii) *Συνήθης αξιολόγηση* συν απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου και της αναγκαιότητας της ενίσχυσης - σύμφωνα με τα κεφάλαια 5 και 6 του πλαισίου E&A&K: για κάθε

κοινοποιούμενη ενίσχυση η οποία **δεν υπερβαίνει** τα όρια για τη εμπειριστατωμένη αξιολόγηση που αναφέρεται στη συνέχεια **ούτε** εμπίπτει σε μία από τις κατηγορίες της τυποποιημένης μεθόδου εκτίμησης σύμφωνα με το κεφάλαιο 5 (για τις οποίες θεωρείται αυτομάτως ότι η ενίσχυση λειτουργεί ως κίνητρο).

(iii) *Εμπειριστατωμένη αξιολόγηση* – λόγω του υψηλότερου κινδύνου στρέβλωσης του ανταγωνισμού, η Επιτροπή διενεργεί εμπειριστατωμένη αξιολόγηση των μέτρων σε περίπτωση που το ποσό της ενίσχυσης υπερβαίνει:

- για ενισχύσεις σε σχέδια και μελέτες σκοπιμότητας:
 - αν το σχέδιο αφορά κυρίως βασική έρευνα, τα 20 εκατ. EUR·
 - αν το σχέδιο αφορά κυρίως βιομηχανική έρευνα, τα 10 εκατ. EUR·
 - για όλα τα άλλα σχέδια τα 7,5 εκατ. EUR·
- για διαδικαστική ή οργανωτική καινοτομία σε δραστηριότητες υπηρεσιών, τα 5 εκατ. EUR.
- για συμπλέγματα (clusters) φορέων καινοτομίας, τα 5 εκατ. EUR.

Επιβάλλεται η υποβολή ετήσιας έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή κάθε καθεστώτος ενίσχυσης.

Πίνακας 7. Κατηγορίες μέτρων ενίσχυσης , σχετικά ανώτατα όρια ενίσχυσης που εφαρμόζονται δυνάμει του ΓΚΑΚ και ελάχιστα ποσά άνω των οποίων προβλέπεται εμπειριστατωμένη αξιολόγηση βάσει του πλαισίου E&A&K

Μέτρο ενίσχυσης	Ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος της ενίσχυσης δυνάμει του ΓΚΑΚ	Συνήθης αξιολόγηση (πλαίσιο E&A&K)	Εμπειριστατωμένη αξιολόγηση ¹⁸ (πλαίσιο E&A&K)
Ενισχύσεις σχεδίων και μελέτες σκοπιμότητας	<ul style="list-style-type: none"> • <i>βασική έρευνα</i>: 20 εκατ. EUR • <i>βιομηχανική έρευνα</i>: 10 εκατ. EUR • <i>άλλες</i>: 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο • <i>το ποσό διπλασιάζεται εάν πρόκειται για το EUREKA</i>¹⁹ 	Ναι (εάν δεν πληρούνται οι όροι του ΓΚΑΚ)	<ul style="list-style-type: none"> • <i>βασική έρευνα</i>: 20 εκατ. EUR • <i>βιομηχανική έρευνα</i>: 10 εκατ. EUR • <i>άλλες</i>: 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ένα σχέδιο • <i>το ποσό διπλασιάζεται εάν πρόκειται για το EUREKA</i>
Ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ	5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο	Ναι	Όχι
Νέες καινοτόμες επιχειρήσεις	1 εκατ. EUR	Ναι	Όχι
Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα καινοτομίας και για υπηρεσίες υποστήριξης της καινοτομίας	200 000 ευρώ ανά επιχείρηση ανά τριετία	Ναι	Όχι
Δανεισμός προσωπικού με υψηλά τυπικά προσόντα	50% των επιλέξιμων δαπανών για τρία έτη ανά επιχείρηση ανά δανειζόμενο άτομο	Ναι	Όχι

¹⁸ Όλες οι υποθέσεις που κοινοποιούνται στην Επιτροπή μετά από υποχρέωση κοινοποίησης μεμονωμένης ενίσχυσης όπως προβλέπεται από τον ΓΚΑΚ υπόκεινται επίσης σε εμπειριστατωμένη.

¹⁹ Το Eureka είναι ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο για βιομηχανική E&A με βάση τις απαιτήσεις της αγοράς.

Μέτρο ενίσχυσης	Ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος της ενίσχυσης δυνάμει του ΓΚΑΚ	Συνήθης αξιολόγηση (πλαίσιο E&A&K)	Εμπεριστατωμένη αξιολόγηση ¹⁸ (πλαίσιο E&A&K)
Διαδικαστική ή οργανωτική καινοτομία	Δεν περιλαμβάνεται στον ΓΚΑΚ	Ναι	Σε υπηρεσίες: 5 εκατ. EUR ανά σχέδιο ανά επιχείρηση
Συμπλέγματα καινοτομίας	Δεν περιλαμβάνεται στον ΓΚΑΚ	Ναι	5 εκατ. EUR ανά σύμπλεγμα καινοτομίας

Επισήμανση

Ο ΓΚΑΚ εισήγαγε νέες κατηγορίες ενισχύσεων για έρευνα και ανάπτυξη και για καινοτομία οι οποίες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης. Με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπει ο ΓΚΑΚ (συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εντάσεων ενίσχυσης), σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ενισχύσεις για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης, οι ενισχύσεις για τεχνικές μελέτες σκοπιμότητας, οι ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ, οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας, οι ενισχύσεις σε νέες καινοτόμες επιχειρήσεις, οι ενισχύσεις για υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα καινοτομίας και για υπηρεσίες υποστήριξης της καινοτομίας και οι ενισχύσεις για τον δανεισμό προσωπικού με υψηλά τυπικά προσόντα δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται.

Ωστόσο, κάθε τέτοια ενίσχυση πρέπει να κοινοποιείται εάν υπερβαίνει το όριο κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων όπως προσδιορίζεται στον ανωτέρω πίνακα.

Ομοίως, εάν δεν πληρούνται οι όροι που προβλέπει ο ΓΚΑΚ, η ενίσχυση πρέπει επίσης να κοινοποιείται και αξιολογείται βάσει του πλαισίου E&A&K.

Ενημερωτικό σημείωμα 4 Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζονται:

- οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2007-2013 (ΕΕ C 54 της 4.3.2006, σελ. 13) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «οι κατευθυντήριες γραμμές»).
- η εφαρμογή του ΓΚΑΚ στις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, στις ενισχύσεις για την απασχόληση και στις ενισχύσεις για νεοσύστατες επιχειρήσεις.

Στόχος

Η προώθηση της ανάπτυξης των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών:

- με τη στήριξη αρχικών επενδύσεων και των επενδύσεων και της απασχόλησης που συνδέονται με τις αρχικές επενδύσεις και με νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις, ή
- σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με τη χορήγηση ενισχύσεων λειτουργίας.

Πεδίο εφαρμογής

Οι κατευθυντήριες γραμμές καλύπτουν τις επενδυτικές ενισχύσεις, τις ενισχύσεις σε νεοσύστατες επιχειρήσεις και τις ενισχύσεις λειτουργίας σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε περιφέρειες οι οποίες είναι επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις (βλ. κατωτέρω).

Οι κατευθυντήριες γραμμές δεν ισχύουν για την πρωτογενή παραγωγή των γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα I της Συνθήκης. Ισχύουν εν γένει για τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων²⁰. Δεν ισχύουν, ωστόσο, για τους τομείς της γεωργίας και του άνθρακα.

Ειδικοί κανόνες ισχύουν για τους ακόλουθους τομείς:

- τις μεταφορές και τη ναυπηγική βιομηχανία·
- δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα στη χαλυβουργία ή στη βιομηχανία συνθετικών ινών·
- τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια (βλ. «βασικές έννοιες»).

Κύριες προϋποθέσεις

Προκειμένου να είναι επιλέξιμη μια ενίσχυση στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών, το σχέδιο πρέπει να πληροί τις ακόλουθες κύριες προϋποθέσεις:

- νέα περιουσιακά στοιχεία (εκτός εάν πρόκειται για ΜΜΕ)·
- διατήρηση της επένδυσης στη συγκεκριμένη περιφέρεια για ελάχιστη περίοδο πέντε ετών (3 έτη για τις ΜΜΕ) μετά την ολοκλήρωσή της·
- οικονομική συμμετοχή του δικαιούχου 25% τουλάχιστον επί των επιλέξιμων δαπανών.

²⁰ Βλ. επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας την περίοδο 2007-2013 (ΕΕ C 319 της 27.12.2006).

Βασικές έννοιες

Διακρίνονται δύο τύποι επιλέξιμων περιφερειών:

- *Περιφέρειες του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο α):* πρόκειται για περιφέρειες όπου το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή όπου υπάρχει αυξημένη ανεργία (περιφέρειες NUTS II με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κατώτερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου).
- *Περιφέρειες του άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο γ):* πρόκειται για προβληματικές περιοχές που προσδιορίζονται βάσει (εθνικών) δεικτών οι οποίοι προτείνονται από τα κράτη μέλη, με κάποιο ανώτατο όριο πληθυσμιακής κάλυψης και ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις ώστε να προληφθούν τυχόν καταχρήσεις.

Αρχική επένδυση: επένδυση σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία με σκοπό τη σύσταση νέας επιχείρησης, την επέκταση υφιστάμενης επιχείρησης, τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας επιχείρησης με νέα, πρόσθετα προϊόντα ή τη ριζική αλλαγή της συνολικής μεθόδου παραγωγής υφιστάμενης επιχείρησης.

Δημιουργία απασχόλησης που συνδέεται με την επένδυση: καθαρή αύξηση των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν εντός τριών ετών από την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Ενίσχυση λειτουργίας: ενίσχυση με σκοπό τη μείωση των τρεχουσών δαπανών επιχείρησης (π.χ. των εξόδων μισθοδοσίας, των εξόδων μεταφοράς, των μισθωμάτων).

Μεγάλα επενδυτικά σχέδια: αρχικά επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες τουλάχιστον 50 εκατ. EUR σε παρούσα αξία (οι επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες ορίζονται κατωτέρω).

Μεγάλο επενδυτικό σχέδιο που πρέπει να κοινοποιείται μεμονωμένα: μεγάλο επενδυτικό σχέδιο στο οποίο το συνολικό ποσό της ενίσχυσης από όλες τις πηγές υπερβαίνει το 75% του μέγιστου ποσού ενίσχυσης που θα μπορούσε να λάβει μια επένδυση με επιλέξιμες δαπάνες ύψους 100 εκατ. EUR στη συγκεκριμένη περιφέρεια. Τα κράτη μέλη καλούνται να **κοινοποιούν μεμονωμένα** όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η ενίσχυση υπερβαίνει αυτό το ποσό.

Ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης (ΑΙΕ): η ονομαστική αξία της χορηγηθείσας ενίσχυσης αναγόμενη στην αξία της κατά τον χρόνο της χορήγησης.

Ένταση της ενίσχυσης: το ΑΙΕ ως ποσοστό του συνολικού επιλέξιμου κόστους του σχεδίου.

Ενισχύσεις για αρχικές επενδύσεις:

Επιλέξιμες δαπάνες: Οι ενισχύσεις για αρχικές επενδύσεις μπορούν να υπολογίζονται ως ποσοστό της αξίας της επένδυσης ή ως ποσοστό του μισθολογικού κόστους των θέσεων εργασίας που συνδέονται με την αρχική επένδυση.

- **Επενδύσεις:** υλικές επενδύσεις (γήπεδα, κτίρια, μονάδες παραγωγής/μηχανολογικός εξοπλισμός) και άυλες επενδύσεις μέχρι ενός περιορισμένου ποσού (δαπάνες για μεταφορά τεχνολογίας). Οι δαπάνες για μεταφορικό εξοπλισμό στον τομέα των μεταφορών δεν είναι επιλέξιμες.
- **Δαπάνες μισθοδοσίας:** οι προβλεπόμενες ακαθάριστες μισθολογικές δαπάνες και οι υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, υπολογιζόμενες για μια διετία και πολλαπλασιαζόμενες επί τον αριθμό των δημιουργούμενων θέσεων εργασίας (καθαρή

αύξηση του αριθμού θέσεων εργασίας στην οικεία επιχείρηση).

Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

Πίνακας 8. Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

Περιφερειακό ΑΕγχΠ ως % του ΑΕγχΠ της ΕΕ-25	Μέγιστα ποσοστά ενίσχυσης για μεγάλες επιχειρήσεις	Ποσοστά ενίσχυσης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές
>75%	15% - 10%	40%
<75%	30%	50%
<60%	40%	60%
<45%	50%	Δεν ισχύει

Οι λεγόμενες «περιφέρειες στατιστικού αποτελέσματος» – το ΑΕγχΠ των οποίων είναι κατώτερο του 75% του ΑΕγχΠ της ΕΕ-15 αλλά ανώτερο του 75% του ΑΕγχΠ της ΕΕ-25 (3,6% του πληθυσμού της ΕΕ-25) – θα καλύπτονται από ένα μεταβατικό καθεστώς και θα δικαιούνται τα χαμηλότερα ποσοστά ενίσχυσης βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης, με ποσοστό ενίσχυσης 30% για τις μεγάλες επιχειρήσεις έως τις 31.12.2010. Η κατάσταση των περιοχών αυτών θα επανεξεταστεί το 2010. Εφόσον η κατάστασή τους έχει επιδεινωθεί και βρίσκονται σε ποσοστό κάτω του 75% του μέσου όρου της ΕΕ-25, θα συνεχίσουν να εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), ειδάλως θα είναι επιλέξιμες βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης με ποσοστό ενίσχυσης 20% από την 1.1.2011.

Οι επιλέξιμες περιφέρειες προσδιορίζονται για κάθε κράτος μέλος στους χάρτες των περιφερειακών ενισχύσεων, οι οποίοι δημοσιεύονται στον δικτυακό χώρο της ΓΔ Ανταγωνισμού²¹.

Προβλέπονται μεταβατικές ρυθμίσεις έως το τέλος του 2010 για τις περιφέρειες που θα θιγούν από τις μεγαλύτερες μειώσεις ποσοστών ενίσχυσης και, έως το τέλος του 2008, για τις περιφέρειες που παύουν να είναι επιλέξιμες βάσει των νέων κατευθυντήριων γραμμών. Οι περιφέρειες αυτές προσδιορίζονται επίσης στους χάρτες.

Όσον αφορά τις **μεγάλες επενδύσεις**, το ανώτατο όριο έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης μειώνεται ως εξής:

- Για το τμήμα του επιλέξιμου κόστους έως τα 50 εκατ. EUR, το 100% του ισχύοντος ανώτατου ορίου έντασης περιφερειακής ενίσχυσης.
- Για το τμήμα του επιλέξιμου κόστους από 50 εκατ. έως 100 εκατ. EUR, η ένταση της ενίσχυσης μειώνεται στο 50% του ισχύοντος ανώτατου ορίου έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης.
- Για το τμήμα του επιλέξιμου κόστους που υπερβαίνει τα 100 εκατ. EUR, η ένταση της ενίσχυσης μειώνεται στο 34% του ανώτατου ορίου έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης.
- **Παράδειγμα:** ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο με επιλέξιμες δαπάνες ύψους 200 εκατ. EUR και ισχύον ανώτατο όριο έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης 40% ΑΙΕ μπορεί να δεχθεί μέγιστη ενίσχυση ύψους **43,6 εκατ. EUR:**

²¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.cfm

(i) Έως 50 εκατ. EUR: 100% του ανώτατου ορίου έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης=> 50 εκατ. EUR x 40% = 20 εκατ. EUR.

(ii) Για το τμήμα από 50 εκατ. EUR – 100 εκατ. EUR: 50% του ανώτατου ορίου έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης => 50 εκατ. EUR x (40% x 50%) = 10 εκατ. EUR.

(iii) Για το τμήμα που υπερβαίνει τα 100 εκατ. EUR: 34% του ανώτατου ορίου έντασης της περιφερειακής ενίσχυσης=> 100 εκατ. EUR x (40% x 34%) = 13,6 εκατ. EUR.

Συνολική ενίσχυση=> (i)+(ii)+(iii) = 20 εκατ. EUR + 10 εκατ. EUR + 13,6 εκατ. EUR = 43,6 εκατ. EUR.

Στο σημείο 65 των κατευθυντήριων γραμμών περιλαμβάνονται διατάξεις για την εκ των υστέρων παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται σε **μεγάλα επενδυτικά σχέδια για τα οποία δεν ισχύει υποχρέωση κοινοποίησης**, η παρακολούθηση αυτή είναι γνωστή και ως «**μηχανισμός διαφάνειας**». Μεγάλα επενδυτικά σχέδια για τα οποία δεν ισχύει υποχρέωση κοινοποίησης είναι τα σχέδια για τα οποία το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το κατώτατο όριο κοινοποίησης, δηλ. το 75% του μέγιστου ποσού ενίσχυσης που θα μπορούσε να λάβει επένδυση με επιλέξιμη δαπάνη ύψους 100 εκατ. EUR, με βάση το τυποποιημένο ανώτατο όριο που ισχύει για τις μεγάλες επιχειρήσεις στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

Στο πλαίσιο του μηχανισμού διαφάνειας, οσάκις περιφερειακή ενίσχυση χορηγείται βάσει υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων²² για μεγάλα επενδυτικά σχέδια χωρίς υποχρέωση κοινοποίησης, τα κράτη μέλη πρέπει, εντός 20 εργάσιμων ημερών από τη χορήγηση της ενίσχυσης από την αρμόδια αρχή, να διαβιβάσουν στην Επιτροπή τα στοιχεία που ζητούνται μέσω του τυποποιημένου εντύπου που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές²³, οπότε δημοσιεύονται συνοπτικές πληροφορίες στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού²⁴.

Οι εντάσεις της ενίσχυσης μπορούν να αυξάνονται σε όλες τις ενισχυόμενες περιοχές κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες εφόσον η ενίσχυση χορηγείται σε μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες εφόσον χορηγείται σε μεσαίες επιχειρήσεις. Δεν επιτρέπεται, ωστόσο, η πριμοδότηση των ΜΜΕ στο πλαίσιο μεγάλων επενδυτικών σχεδίων με επιλέξιμες δαπάνες που υπερβαίνουν τα 50 εκατ. EUR.

Σωρευτικό αποτέλεσμα

Οι μέγιστες τιμές της έντασης ενίσχυσης που αναγράφονται στον παραπάνω πίνακα ισχύουν για το σύνολο της ενίσχυσης:

- όταν παρέχεται στήριξη βάσει περισσότερων καθεστώτων περιφερειακών ενισχύσεων·
- ασχέτως του εάν η ενίσχυση προέρχεται από τοπικές, περιφερειακές, εθνικές ή κοινοτικές πηγές.

Σε περίπτωση που δαπάνη η οποία είναι επιλέξιμη για την παροχή περιφερειακής ενίσχυσης είναι επίσης επιλέξιμη για την παροχή άλλων μορφών ενίσχυσης (π.χ. για E&A&K),

²² Οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται εκτός εγκεκριμένων καθεστώτων («ενισχύσεις ad hoc») πρέπει να κοινοποιούνται πάντοτε στην Επιτροπή.

²³ Το τυποποιημένο έντυπο υποβολής των στοιχείων δημοσιεύεται επίσης σε μορφότυπο Excel στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/forms.cfm

²⁴ <http://ec.europa.eu/competition>

υπόκειται στο πλέον ευνοϊκό από τα ανώτατα όρια που ισχύουν βάσει των οικείων καθεστώτων.

Ενισχύσεις λειτουργίας

Γενικές διατάξεις

Εκτός ορισμένων εξαιρέσεων, η χορήγηση ενισχύσεων λειτουργίας σε περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) επιτρέπεται μόνον εφόσον πληρούνται όλες οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Η ενίσχυση είναι δικαιολογημένη λόγω της συμβολής της στην περιφερειακή ανάπτυξη·
- Το ύψος της είναι ανάλογο των μειονεκτημάτων που επιδιώκεται να αμβλυνθούν με αυτήν·
- Υπόκειται σε χρονικό περιορισμό και ελαττώνεται προοδευτικά.

Το οικείο κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει την ύπαρξη και τη σημασία των εν λόγω μειονεκτημάτων.

Ενισχύσεις για μεταφορές: Ενισχύσεις προς αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους μεταφοράς επιτρέπεται να χορηγούνται μόνο σε εξόχως απόκεντρες περιοχές και σε περιφέρειες με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού στις οποίες επιτρέπεται η χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων.

Ενισχύσεις προς αντιστάθμιση της μείωσης του πληθυσμού: Ενισχύσεις προς αντιστάθμιση της μείωσης του πληθυσμού μπορούν να παρέχονται επί μονίμου βάσεως στις πλέον αραιοκατοικημένες περιοχές με πυκνότητα πληθυσμού κάτω των 8 κατοίκων/χλμ².

Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές: Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων επί μονίμου βάσεως για την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές (μεγάλη απόσταση, νησιωτικός χαρακτήρας, μικρή έκταση, δύσκολη μορφολογία και κλίμα, οικονομική εξάρτηση από ένα μικρό αριθμό προϊόντων).

Ενισχύσεις προς νεοσυσταθείσες μικρές επιχειρήσεις

- 3 εκατ. EUR κατ' ανώτατο όριο ανά επιχείρηση στις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) και 2 εκατ. EUR κατ' ανώτατο όριο ανά επιχείρηση στις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ)·
- Πριμοδότηση 5% για τις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) < 60% του ΑΕγχΠ της ΕΕ, τις περιφέρειες με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού και τις μικρές νήσους με πληθυσμό μικρότερο των 5000 κατοίκων και τα οικιστικά συγκροτήματα ίδιου μεγέθους και με παρόμοια απομόνωση·
- Εντάσεις:

Πίνακας 9. Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

	Έτη 1-3	Έτη 4-5
Περιφέρειες άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο α)	35%	25%
Περιφέρειες άρθρου 87 παρ. 3 στοιχείο γ)	25%	15%

Απαιτήσεις κοινοποίησης

Ο ΓΚΑΚ απαλλάσσει από την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή τα διαφανή καθεστάτα επενδυτικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα τα οποία τηρούν τους κανόνες περί επιλέξιμων δαπανών και δεν υπερβαίνουν τις ανώτατες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για το οικείο κράτος μέλος. Εκτός από τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια και της ενίσχυσης των τομέα των μεταφορών, τέτοιες εντάσεις ενίσχυσης μπορούν να αυξηθούν κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες για τις μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Διαφορετικές εντάσεις ενίσχυσης ισχύουν για τις επενδύσεις στη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Τα καθεστάτα περιφερειακών ενισχύσεων που στοχεύουν σε ορισμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και οι περιφερειακές ενισχύσεις που χορηγούνται για δραστηριότητες στους τομείς του χάλυβα, της ναυπηγίας και των συνθετικών ινών, δεν πρέπει να καλύπτονται από την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης. Ωστόσο, πρέπει να εμπίπτουν στον ΓΚΑΚ τα μέτρα υπέρ του τομέα του τουρισμού.

Ο ΓΚΑΚ δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις ad hoc προς μεγάλες επιχειρήσεις, εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 13. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι οι διαφανείς ενισχύσεις ad hoc προς μεμονωμένες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων επιχειρήσεων) απαλλάσσονται επίσης από την υποχρέωση κοινοποίησης εφόσον χορηγούνται συμπληρωματικά προς ενισχύσεις που παρέχονται στο πλαίσιο καθεστώτων, και το στοιχείο ad hoc δεν υπερβαίνει το 50 % της συνολικής ενίσχυσης.

Οι ενισχύσεις για νεοσυσταθείσες μικρές επιχειρήσεις απαλλάσσονται πλέον επίσης αυτομάτως από την υποχρέωση κοινοποίησης.

Δεδομένου ότι οι ουσιαστικοί κανόνες για τις επενδυτικές ενισχύσεις είναι οι ίδιοι στους κανονισμούς και στις κατευθυντήριες γραμμές, δεν προκύπτει πλεονέκτημα από την κοινοποίηση μέτρου ενίσχυσης το οποίο απαλλάσσεται.

Τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια πρέπει να κοινοποιούνται ατομικά σε περίπτωση που η ενίσχυση υπερβαίνει το 75% του ανώτατου ποσού ενίσχυσης που μπορεί να λάβει επένδυση με επιλέξιμο κόστος 100 εκατ. EUR στη συγκεκριμένη περιφέρεια.

Ομοίως, εάν δεν πληρούνται οι όροι του ΓΚΑΚ, η ενίσχυση πρέπει επίσης να κοινοποιείται και αξιολογείται βάσει των κατευθυντήριων γραμμών.

Πίνακας 10. Κατηγορίες μέτρων περιφερειακού χαρακτήρα, σχετικά ανώτατα ποσά, και ανώτατα όρια έντασης ενίσχυσης που ισχύουν βάσει του ΓΚΑΚ²⁵, και όρια που καθιστούν υποχρεωτική λεπτομερή αξιολόγηση σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές

Τύπος του μέτρου	Μέγιστη επιτρεπόμενη ενίσχυση βάσει του ΓΚΑΚ	Συνήθης αξιολόγηση (κατευθυντήριες γραμμές)	Λεπτομερής αξιολόγηση (κατευθυντήριες γραμμές)
------------------	--	---	--

²⁵ Τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια που κοινοποιούνται ατομικά δεν καλύπτονται από τον ΓΚΑΚ.

Τύπος του μέτρου	Μέγιστη επιτρεπόμενη ενίσχυση βάσει του ΓΚΑΚ	Συνήθης αξιολόγηση (κατευθυντήριες γραμμές)	Λεπτομερής αξιολόγηση (κατευθυντήριες γραμμές)
Καθεστώτα ενισχύσεων (μεγάλες, μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις)	<ul style="list-style-type: none"> Άρθρο 13: Μόνον ενισχυόμενες περιοχές: ενίσχυση < 75% της ανώτατης ενίσχυσης για επενδύσεις με επιλέξιμες δαπάνες 100 εκατ. EUR. 	Ναι	Όχι για το ίδιο το καθεστώς, αλλά μόνο για μεγάλα επενδυτικά σχέδια που κοινοποιούνται ατομικά: <ul style="list-style-type: none"> μερίδιο αγοράς άνω του 25% αύξηση του δυναμικού κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 5% σε φθίνουσες αγορές
Ενισχύσεις ad hoc για ΜΜΕ	Ναι <ul style="list-style-type: none"> Άρθρο 13 - Ενισχυόμενες περιοχές: μόνον εάν λειτουργεί συμπληρωματικά προς καθεστώς, 50% της συνολικής ενίσχυσης κατ' ανώτατο όριο. 	Ναι	Μόνο για μεγάλα επενδυτικά σχέδια που κοινοποιούνται ατομικά: <ul style="list-style-type: none"> μερίδιο αγοράς άνω του 25% αύξηση του δυναμικού κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 5% σε φθίνουσες αγορές
Ενισχύσεις ad hoc για μεγάλες επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> Κατ' αρχήν δεν εξαιρούνται βάσει του ΓΚΑΚ. Με μία εξαίρεση: επιτρέπονται στις ενισχυόμενες περιοχές μόνον εάν λειτουργούν συμπληρωματικά προς ενίσχυση που χορηγήθηκε βάσει καθεστώτος και το ανώτατο ποσό δεν υπερβαίνει το 50% στην συνολικής χορηγηθείσας ενίσχυσης, εφόσον η ενίσχυση δεν χρειάζεται να κοινοποιηθεί ατομικά. 	Ναι	Μόνο για μεγάλα επενδυτικά σχέδια που κοινοποιούνται ατομικά: <ul style="list-style-type: none"> μερίδιο αγοράς άνω του 25% αύξηση του δυναμικού κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 5% σε φθίνουσες αγορές.
Ενισχύσεις για νεοσυσταθείσες μικρές επιχειρήσεις (μόνο καθεστώτα)	<ul style="list-style-type: none"> 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση σε περιφέρεια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) 1 εκατ. EUR ανά επιχείρηση σε περιφέρεια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) ετήσια ποσά ανά επιχείρηση - 33% των ανωτέρω ποσών ενίσχυσης κατ' ανώτατο όριο. 	Ναι	Δεν ισχύει

Ενημερωτικό σημείωμα 5 Ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζονται οι «κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων» (ΕΕ 244 της 01.10.2004, σ. 2) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «οι κατευθυντήριες γραμμές»).

Πεδίο εφαρμογής

Οι κατευθυντήριες γραμμές καλύπτουν τις ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση μεμονωμένων προβληματικών επιχειρήσεων.

Δεν εφαρμόζονται στους τομείς της χαλυβουργίας και της βιομηχανίας εξόρυξης άνθρακα. Με ορισμένες εξαιρέσεις, εφαρμόζονται στους τομείς της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών. Ειδικοί πρόσθετοι κανόνες εφαρμόζονται για τις αναδιρθώσεις στον τομέα της γεωργίας.

Βασικές έννοιες

Ως **προβληματική** νοείται μια επιχείρηση εφόσον δεν είναι ικανή, με δικούς της οικονομικούς πόρους ή με τους πόρους που μπορεί να λάβει από τους ιδιοκτήτες/μετόχους της ή τους πιστωτές της, να ανακόψει τη ζημιολόγο πορεία της, η οποία ελλείπει εξωτερικής κρατικής παρέμβασης είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα την καταδικάσει βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα σε χρεοκοπία.

Η **ενίσχυση διάσωσης** αποτελεί προσωρινή και ανακλητή συνδρομή. Πρέπει να επιτρέπει σε μια προβληματική επιχείρηση να συνεχίσει τις δραστηριότητές της κατά το διάστημα που απαιτείται για την κατάρτιση σχεδίου αναδιάρθρωσης ή εκκαθάρισης και/ή κατά το διάστημα που χρειάζεται για να αποφανθούν η Επιτροπή ή οι αρμόδιες εθνικές αρχές σχετικά με το σχέδιο αυτό.

Η **ενίσχυση αναδιάρθρωσης** χορηγείται βάσει ενός εφικτού, συγκροτημένου και διεξοδικού σχεδίου για την αποκατάσταση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας μιας εταιρείας.

Προϋποθέσεις

Η **ενίσχυση διάσωσης** πρέπει να πληροί τους ακόλουθους όρους:

- η επιχείρηση πρέπει να χαρακτηρίζεται προβληματική·
- συνίσταται σε ανακλητή ενίσχυση ρευστότητας υπό τη μορφή εγγυήσεων δανείου ή δανείων με τα συνήθη εμπορικά επιτόκια (και τουλάχιστον ανάλογα με τα επιτόκια αναφοράς που ορίζει η Επιτροπή)·
- περιορίζεται στο ποσό που απαιτείται για τη διατήρηση της επιχείρησης σε λειτουργία·
- παρέχεται μόνο για τον χρόνο που απαιτείται (6 μήνες κατ' ανώτατο όριο) για την κατάρτιση του σχεδίου ανάκαμψης·
- πρέπει να δικαιολογείται λόγω κοινωνικών προβλημάτων και να μην έχει δυσμενείς επιπτώσεις στη βιομηχανία σε άλλα κράτη μέλη·
- πρέπει κατά την κοινοποίησή της να συνοδεύεται από δέσμευση του κράτους μέλους ότι θα υποβάλει στην Επιτροπή, εντός έξι μηνών από τη χορήγηση της ενίσχυσης, σχέδιο αναδιάρθρωσης ή εκκαθάρισης, ή αποδείξεις ότι τα δάνεια έχουν επιστραφεί ή

- η εγγύηση έχει λήξει·
- πρέπει να χορηγείται εφάπαξ (αρχή «άπαξ διά παντός»).

Στις κατευθυντήριες γραμμές προβλέπεται απλουστευμένη διαδικασία σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται βάσει των προηγούμενων αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης και δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. EUR.

Ενίσχυση αναδιάρθρωσης μπορεί να χορηγηθεί μόνον εφόσον πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- η επιχείρηση πρέπει να χαρακτηρίζεται προβληματική·
- έχει υποβληθεί στην Επιτροπή σχέδιο αναδιάρθρωσης/εξυγίανσης για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχείρησης σε εύλογο χρονικό διάστημα·
- έχουν ληφθεί αντισταθμιστικά μέτρα για την πρόληψη αθέμιτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού (π.χ. κατάλληλη μείωση της παραγωγικής ικανότητας σε αντισταθμιση για την ενίσχυση αναδιάρθρωσης)·
- η ενίσχυση περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την εφαρμογή των μέτρων αναδιάρθρωσης. Σημαντική πρέπει επίσης να είναι η συνεισφορά των δικαιούχων, απαλλαγμένη ενίσχυσης·
- η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να υλοποιήσει στο ακέραιο το σχέδιο αναδιάρθρωσης τηρώντας όλους τους όρους που το συνοδεύουν·
- η ενίσχυση αναδιάρθρωσης μπορεί να χορηγηθεί μόνο μία φορά (αρχή «άπαξ διά παντός»)·
- απαιτείται αυστηρός έλεγχος και υποβολή ετήσιων εκθέσεων·
- για ΜΜΕ και επιχειρήσεις σε ενισχυόμενες περιφέρειες: τα κριτήρια όσον αφορά τη μείωση της παραγωγικής ικανότητας ή την ίδια συνεισφορά των δικαιούχων μπορούν να εφαρμόζονται με μεγαλύτερο βαθμό ευελιξίας·
- η Επιτροπή αντιμετωπίζει θετικά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων για την κάλυψη του κοινωνικού κόστους μιας αναδιάρθρωσης.

Για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, απαιτείται ατομική κοινοποίηση κάθε φορά που χορηγείται ενίσχυση διάσωσης/αναδιάρθρωσης.

Για τις ΜΜΕ, είναι δυνατή η χορήγηση ενίσχυσης διάσωσης/αναδιάρθρωσης (έως 10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση) βάσει κοινοποιημένων και εγκεκριμένων καθεστώτων ενισχύσεων.

Ενημερωτικό σημείωμα 6 Ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

Παραπομπές

Στο παρόν ενημερωτικό σημείωμα συνοψίζεται η εφαρμογή του ΓΚΑΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Πεδίο εφαρμογής

Ο ΓΚΑΚ προβλέπει ειδικούς κανόνες για τη στήριξη των ΜΜΕ²⁶. Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα περιλαμβάνει τις κατηγορίες ενισχύσεων που χορηγούνται αποκλειστικά σε ΜΜΕ. Οι ειδικοί κανόνες που εφαρμόζονται στις ΜΜΕ στην περίπτωση των ενισχύσεων για επιχειρηματικά κεφάλαια, E&A&K, των περιφερειακών ενισχύσεων και των περιβαλλοντικών ενισχύσεων αναλύονται στα σχετικά ενημερωτικά σημειώματα για τους συγκεκριμένους τομείς²⁷.

Βασικές έννοιες

Ορισμός των ΜΜΕ

Οι ορισμοί των ΜΜΕ περιλαμβάνονται στο παράρτημα 1 του ΓΚΑΚ.

- Ως **μεσαίες επιχειρήσεις** νοούνται όσες επιχειρήσεις πληρούν το σύνολο των παρακάτω κριτηρίων:
 - απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους, και
 - πραγματοποιούν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια εκατ. EUR και/ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια εκατ. EUR.

- Ως **μικρές επιχειρήσεις** νοούνται όσες επιχειρήσεις πληρούν το σύνολο των παρακάτω κριτηρίων:
 - απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζομένους, και
 - έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών και/ή συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. EUR.

- Ως **πολύ μικρές επιχειρήσεις** νοούνται όσες επιχειρήσεις πληρούν το σύνολο των παρακάτω κριτηρίων:
 - απασχολούν λιγότερους από 10 εργαζομένους, και
 - έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών και/ή συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει

²⁶ Η Επιτροπή καταρτίζει επί του παρόντος χωριστό οδηγό για τις κρατικές ενισχύσεις προς τις ΜΜΕ με σκοπό να υπάρχει μια συνοπτική και συστηματική παρουσίαση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων που εφαρμόζονται στις ΜΜΕ.

²⁷ Στους τομείς αυτούς περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις για την έγκαιρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα για ΜΜΕ· οι ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικών κεφαλαίων για ΜΜΕ· οι ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ· οι ενισχύσεις για τον δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης και οι ενισχύσεις για τη σύσταση νέων ΜΜΕ.

τα 2 εκατ. EUR.

Τα κριτήρια αυτά πρέπει να πληρούνται από την επιχείρηση στο σύνολό της (συμπεριλαμβανομένων των τυχόν θυγατρικών της σε άλλα κράτη μέλη και εκτός της ΕΕ). Ο κανονισμός περιλαμβάνει τους ορισμούς της *ανεξάρτητης*, της *συνεργαζόμενης* και της *συνδεδεμένης* επιχείρησης, ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση της πραγματικής οικονομικής θέσης μιας δεδομένης ΜΜΕ.

Ο ΓΚΑΚ προβλέπει τις προϋποθέσεις για την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης των ακόλουθων κύριων κατηγοριών ενισχύσεων αποκλειστικά για ΜΜΕ:

- ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση·
- ενισχύσεις για νέες μικρές επιχειρήσεις ιδρυόμενες από γυναίκες επιχειρηματίες·
- ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ για την έγκαιρη προσαρμογή στα μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα·
- ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ·
- ενισχύσεις για τη συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις·
- ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ·
- ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και ενισχύσεις για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας.

Εκτός από τα μέτρα αυτά, τα οποία αφορούν αποκλειστικά τις ΜΜΕ, οι ΜΜΕ είναι επίσης επιλέξιμες για άλλες κατηγορίες ενισχύσεων οι οποίες απαριθμούνται στον ΓΚΑΚ.

Επιλέξιμο κόστος

Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για τις εξής κατηγορίες δαπανών:

- Για τις ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση, οι επενδύσεις σε υλικά (γήπεδα, κτίρια, μονάδες παραγωγής/μηχανολογικός εξοπλισμός) και σε άυλα στοιχεία ενεργητικού (δαπάνες για μεταφορά τεχνολογίας), καθώς και οι μισθολογικές δαπάνες.
- Στην περίπτωση των ενισχύσεων για νέες μικρές επιχειρήσεις ιδρυόμενες από γυναίκες επιχειρηματίες, επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες για υπηρεσίες νομικές, διοικητικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών που έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία μιας επιχείρησης, καθώς και οι ακόλουθες δαπάνες, ενόσω αποδεδειγμένα πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης (π.χ. οι τόκοι εξωτερικής χρηματοδότησης και τα μερίσματα, τα έξοδα μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής· οι δαπάνες για ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, οι φόροι (εκτός του ΦΠΑ και των εταιρικών φόρων) και οι διοικητικές επιβαρύνσεις· οι αποσβέσεις, τα έξοδα χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων παραγωγής, οι μισθολογικές δαπάνες, το κόστος φροντίδας των παιδιών και φροντίδας των γονέων).
- Για τις ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ για την έγκαιρη προσαρμογή στα μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα, επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες οι οποίες απαιτούνται για την επίτευξη του επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας που προβλέπει το κοινοτικό πρότυπο σε σύγκριση με το απαιτούμενο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας πριν από την έναρξη ισχύος του εν λόγω προτύπου.
- Για συμβουλευτικές υπηρεσίες και για τη συμμετοχή σε εκθέσεις, οι δαπάνες για υπηρεσίες που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους και το κόστος πρώτης συμμετοχής μιας επιχείρησης σε μια συγκεκριμένη εμπορική έκθεση.

- Για τις ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν όλες τις δαπάνες που προηγούνται της απονομής του δικαιώματος στο πλαίσιο της αρχικής έννομης τάξης (περιλαμβανομένων των δαπανών κατάρτισης, υποβολής και διεκπεραίωσης της αίτησης, καθώς και των δαπανών ανανέωσης της αίτησης), τις δαπάνες μετάφρασης και άλλες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την απονομή ή την κατοχύρωση του δικαιώματος σε άλλες έννομες τάξεις, τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την υπεράσπιση της ισχύος του δικαιώματος κατά την επίσημη διεκπεραίωση της αίτησης και την ενδεχόμενη διαδικασία εναντίωσης (έστω και αν οι εν λόγω δαπάνες ανακύπτουν μετά την απονομή του δικαιώματος).
- Για τις ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας, επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για: συμβουλευτικές υπηρεσίες διοίκησης, τεχνολογική συνδρομή, υπηρεσίες μεταφοράς τεχνολογίας, κατάρτιση, συμβουλές για αγορά, προστασία και εμπόριο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συμφωνίες σχετικά με άδειες εκμετάλλευσης, συμβουλές σχετικά με τη χρήση προτύπων. Για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για: χώρους γραφείων, βάσεις δεδομένων, τεχνικές βιβλιοθήκες, έρευνα αγοράς, χρήση εργαστηρίου, σήμανση ποιότητας, δοκιμές και πιστοποίηση.

Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

Πίνακας 11. Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

Μέτρο	Ένταση ενίσχυσης
Επένδυση και απασχόληση²⁸	20%
<ul style="list-style-type: none"> • Μικρές επιχειρήσεις • Μεσαίες επιχειρήσεις 	10%
Γυναικεία επιχειρηματικότητα	15%
<ul style="list-style-type: none"> • Μικρές επιχειρήσεις 	
Έγκαιρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα	15%
<ul style="list-style-type: none"> • Μικρές επιχειρήσεις • Μεσαίες επιχειρήσεις 	10%
Υπηρεσίες που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους και συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις	50%
Δαπάνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	100%
<ul style="list-style-type: none"> • βασική έρευνα • βιομηχανική έρευνα • πειραματική ανάπτυξη 	50% 25%
Συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας	75% εκτός από εθνική ή ευρωπαϊκή πιστοποίηση

Κοινοποίηση

Τα μέτρα ενίσχυσης που πληρούν τις προϋποθέσεις οι οποίες προβλέπονται στον κανονισμό απαλλάσσονται από την απαίτηση εκ των προτέρων κοινοποίησης. Ωστόσο, από την υποχρέωση ατομικής κοινοποίησης δεν απαλλάσσονται τα μεγάλα έργα που ανταποκρίνονται στους ακόλουθους όρους εφόσον το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης μιας μεμονωμένης

²⁸ Ισχύουν υψηλότερες εντάσεις ενίσχυσης εάν η επένδυση αφορά τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων.

ενίσχυσης υπερβαίνει τα 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά επενδυτικό σχέδιο. Για τη συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις και για την παροχή συμβουλών υπέρ ΜΜΕ, το κατώτατο όριο καθορίζεται σε 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο. Για τις δαπάνες πνευματικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ, το κατώτατο όριο ανέρχεται σε 5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά σχέδιο. Για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας, ως κατώτατο όριο τίθενται τα 200 000 ευρώ ανά δικαιούχο εντός περιόδου τριών ετών.

Ενημερωτικό σημείωμα 7 Ενισχύσεις για την απασχόληση

Παραπομπές

Στο παρόν ενημερωτικό σημείωμα συνοψίζεται η εφαρμογή του ΓΚΑΚ στις κρατικές ενισχύσεις για την απασχόληση. Συγκεκριμένοι κανόνες για τις επενδύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και για τις ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και για τη δημιουργία απασχόλησης καθορίζονται στα σχετικά ενημερωτικά σημειώματα.

Πεδίο εφαρμογής

Το τμήμα του ΓΚΑΚ για την απασχόληση καλύπτει μόνο τις ενισχύσεις που χορηγούνται για τους ακόλουθους σκοπούς:

- πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού·
- απασχόληση ατόμων με αναπηρία με τη μορφή επιδότησης μισθού·
- κάλυψη του πρόσθετου κόστους για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία.

Κατ' εξαίρεση προς το γενικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΑΚ, επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για την απασχόληση ακόμα και στους τομείς της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών, καθώς και για την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων.

Βασικές έννοιες

Μειονεκτούντες εργαζόμενοι: τα άτομα τα οποία εμπίπτουν σε μια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- δεν είχαν κανονική αμειβόμενη απασχόληση κατά τους προηγούμενους 6 μήνες·
- δεν παρακολούθησαν δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση·
- είναι άνω των 50 ετών·
- ζουν μόνα έχοντας τη φροντίδα ενός ή περισσότερων εξαρτώμενων μελών·
- απασχολούνται, σε ένα κράτος μέλος, σε κλάδο ή επάγγελμα όπου η ανισορροπία μεταξύ των φύλων υπερβαίνει κατά τουλάχιστον 25 % τη μέση ανισορροπία σε όλους τους κλάδους της οικονομίας του εν λόγω κράτους μέλους, και ανήκουν στη μειοψηφούσα ομάδα φύλου· ή
- αποτελούν μέλη εθνοτικών μειονοτήτων και χρειάζεται να αναπτύξουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, την επαγγελματική τους κατάρτιση ή την επαγγελματική τους πείρα έτσι ώστε να βελτιώσουν τις προοπτικές τους να αποκτήσουν πρόσβαση σε σταθερή απασχόληση.

Εργαζόμενοι σε πολύ μειονεκτική θέση: τα άτομα που έχουν μείνει άνεργα επί 24 μήνες τουλάχιστον.

Εργαζόμενοι με αναπηρία: τα άτομα που έχουν αναγνωριστεί ως άτομα με αναπηρία βάσει της εθνικής νομοθεσίας ή έχουν αναγνωρισμένη ανεπάρκεια που οφείλεται σε σωματικά, πνευματικά ή ψυχολογικά μειονεκτήματα.

Προϋποθέσεις

Προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται στην περίπτωση χορήγησης ενισχύσεων για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση και για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία με

τη μορφή επιδότησης μισθού:

- Η απασχόληση που δημιουργείται πρέπει να αντιπροσωπεύει καθαρή αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας, ή, εάν δεν συμβαίνει αυτό, οι θέσεις εργασίας πρέπει να έμειναν κενές μετά από εθελοντική αναχώρηση, αναπηρία, συνταξιοδότηση λόγω ηλικίας, εθελοντική μείωση του χρόνου εργασίας ή νόμιμη απόλυση για πειθαρχικούς λόγους και όχι λόγω περιορισμού των θέσεων εργασίας.
- Η απασχόληση που δημιουργείται πρέπει να διατηρείται τουλάχιστον για την ελάχιστη περίοδο που προβλέπει η εθνική νομοθεσία ή η συλλογική σύμβαση.

Επιλέξιμο κόστος

Ενισχύσεις για την πρόσληψη μειονεκτούντων εργαζομένων: μισθολογικό κόστος επί περίοδο ενός έτους ή, στην περίπτωση των εργαζομένων σε πολύ μειονεκτική θέση, 24 μήνες (εάν η περίοδος απασχόλησης δεν υπερβαίνει τους 12/24 μήνες, η ενίσχυση μειώνεται αναλόγως).

Ενισχύσεις για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία: μισθολογικό κόστος για τη συγκεκριμένη περίοδο απασχόλησης του εργαζομένου με αναπηρία (εάν δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες, η ενίσχυση μειώνεται αναλόγως).

Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία: το πρόσθετο κόστος που συνδέεται άμεσα με την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία (εκτός του μισθού), συμπεριλαμβανομένου του κόστους για την προσαρμογή των εγκαταστάσεων, για την απασχόληση προσωπικού αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των εργαζομένων/του εργαζομένου με αναπηρία, σε περίπτωση που η δικαιούχος επιχείρηση παρέχει προστατευόμενη εργασία, καθώς και το κόστος για την κατασκευή, την εγκατάσταση ή την επέκταση του σχετικού χώρου εργασίας, καθώς και οι διοικητικές δαπάνες και οι δαπάνες μεταφοράς που προκύπτουν από την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία.

Μέγιστη ενίσχυση

Πίνακας 12. Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

Ενισχύσεις για πρόσληψη μειονεκτούντων εργαζομένων	50%
Ενισχύσεις για πρόσληψη εργαζομένων με αναπηρία	75%
Ενισχύσεις αντιστάθμ. πρόσθετου κόστους απασχόλησης εργαζομένων με αναπηρία	100%

Κοινοποίηση

Πίνακας 13. Ενισχύσεις που δεν απαλλάσσονται από την απαίτηση κοινοποίησης

Μέτρο	Κατώτατο όριο ατομικής κοινοποίησης του ΓΚΑΚ
Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση	7,5 εκατ. EUR ανά σχέδιο ανά επιχείρηση
Πρόσληψη μειονεκτούντων εργαζομένων	5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά έτος
Ενισχύσεις για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία με τη μορφή μισθολογικού κόστους	10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά έτος
Πρόσθετο κόστος απασχόλησης εργαζομένων με αναπηρία	10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά έτος

Ενημερωτικό σημείωμα 8 Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζεται η εφαρμογή του ΓΚΑΚ στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Πεδίο εφαρμογής

Κατ' εξαίρεση προς το γενικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΑΚ, επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για επαγγελματική εκπαίδευση ακόμα και στους τομείς της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών, καθώς και για την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων και για τον τομέα του άνθρακα.

Ο ΓΚΑΚ καλύπτει κάθε δημόσια στήριξη για επαγγελματική εκπαίδευση η οποία ευνοεί μία ή περισσότερες εταιρείες ή βιομηχανικούς τομείς μειώνοντας το κόστος που θα έπρεπε κανονικά να αναλάβουν προκειμένου οι εργαζόμενοι σε αυτές να αποκτήσουν νέες δεξιότητες. Ο ΓΚΑΚ εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση, είτε η εκπαίδευση αυτή παρέχεται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις είτε από κέντρα επαγγελματικής εκπαίδευσης, δημόσια ή ιδιωτικά.

Βασικές έννοιες

Ειδική επαγγελματική εκπαίδευση: είναι η επαγγελματική εκπαίδευση η οποία περιλαμβάνει διδασκαλία που αφορά άμεσα και κατά κύριο λόγο την παρούσα ή τη μελλοντική θέση του εργαζομένου στην επιχείρηση και παρέχει δεξιότητες οι οποίες δεν είναι μεταβιβάσιμες σε άλλες επιχειρήσεις και σε άλλους τομείς απασχόλησης ή είναι μεταβιβάσιμες σε περιορισμένο μόνο βαθμό.

Γενική επαγγελματική εκπαίδευση: είναι η επαγγελματική εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία η οποία δεν αφορά αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο την παρούσα ή τη μελλοντική θέση του εργαζομένου στην επιχείρηση, αλλά του παρέχει προσόντα τα οποία

είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις ή σε άλλους τομείς απασχόλησης βελτιώνοντας σημαντικά με τον τρόπο αυτόν την απασχολησιμότητα του εργαζομένου. Η επαγγελματική εκπαίδευση θεωρείται «γενική» εάν, για παράδειγμα, διοργανώνεται από κοινού από διάφορες ανεξάρτητες επιχειρήσεις ή όταν απευθύνεται σε εργαζομένους διαφορετικών επιχειρήσεων. Θεωρείται επίσης «γενική» εάν αναγνωρίζεται, πιστοποιείται ή επικυρώνεται από δημόσιους ή άλλους φορείς και οργανισμούς στους οποίους έχουν ανατεθεί οι σχετικές αρμοδιότητες από το κράτος μέλος ή την Κοινότητα.

Εάν το σχέδιο περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν τόσο ειδική όσο και γενική εκπαίδευση και τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να διαχωριστούν ή εάν δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο χαρακτήρας του σχεδίου, εφαρμόζονται οι εντάσεις ενίσχυσης για ειδική εκπαίδευση.

Επιλέξιμο κόστος

- δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευτών·
- οδοιπορικά έξοδα των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων·
- λοιπές τρέχουσες δαπάνες (υλικά, προμήθειες, κ.λπ.)·
- απόσβεση των εργαλείων και του εξοπλισμού, εφόσον χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το εν λόγω εκπαιδευτικό πρόγραμμα·
- κόστος υπηρεσιών συμβούλων σε σχέση με το σχέδιο κατάρτισης·
- δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευτών και γενικές έμμεσες δαπάνες (διοικητικές δαπάνες, μισθώματα, πάγιες δαπάνες) μέχρι ποσού ίσου με τις προαναφερόμενες επιλέξιμες δαπάνες. Όσον αφορά το κόστος προσωπικού των εκπαιδευόμενων, λαμβάνονται υπόψη μόνον οι ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι πράγματι συμμετείχαν στην επαγγελματική εκπαίδευση αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας.

Μέγιστη ενίσχυση

Πίνακας 14. Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης

	Ειδική επαγγ. εκπαίδευση	Γενική επαγγ. εκπαίδευση
Κανονικός συντελεστής	25%	60%
Άλλοι:		
Μεσαίες επιχειρήσεις	35%	70%
Μικρές επιχειρήσεις	45%	80%
Δικαιούχοι: μειονεκτούντες εργαζ. ή εργαζ. με	35%	70%
Τομέας θαλάσσιων μεταφορών	100%	100%

Κοινοποίηση

Οι ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση που υπερβαίνουν τα 2 εκατ. EUR ανά εκπαιδευτικό σχέδιο δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση ατομικής κοινοποίησης.

Ενημερωτικό σημείωμα 9 Μέτρα επιχειρηματικών κεφαλαίων

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζονται οι «κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση των επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις» (ΕΕ C 194 της 18.08.2006, σ. 2) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «οι κατευθυντήριες γραμμές»). Περιλαμβάνονται επίσης πληροφορίες για την εφαρμογή του ΓΚΑΚ στα μέτρα επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Στόχος

Στόχος των κατευθυντήριων γραμμών είναι η θέσπιση των κριτηρίων που θα εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση του συμβιβασμού των μέτρων επιχειρηματικών κεφαλαίων σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ.

Πεδίο εφαρμογής

Οι κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν μόνον όσον αφορά τα καθεστώτα χορήγησης επιχειρηματικών κεφαλαίων σε ΜΜΕ. Πρόκειται για μέτρα που αποσκοπούν στη χορήγηση ή στην προώθηση της χρηματοδότησης με επενδυτικά μέσα κεφαλαίων και οιονεί ιδίων κεφαλαίων σε επιχειρήσεις κατά τα αρχικά στάδια της ανάπτυξής τους ή κατά τη φάση επέκτασής τους.

Στα μέτρα χορήγησης επιχειρηματικών κεφαλαίων δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η χορήγηση ενίσχυσης σε προβληματικές επιχειρήσεις και σε επιχειρήσεις στη ναυπηγική βιομηχανία, στη βιομηχανία εξόρυξης άνθρακα και στη χαλυβουργία. Οι κατευθυντήριες γραμμές δεν καλύπτουν τις ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές.

Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ιδιαιτέρως ώστε οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές να μην αποτελέσουν πρόσχημα για την καταστράτηγηση των αρχών που κατοχυρώνονται σε υφιστάμενα πλαίσια, κατευθυντήριες γραμμές και κανονισμούς.

Υπαρξη κρατικής ενίσχυσης

Κατά την αξιολόγηση των μέτρων επιχειρηματικών κεφαλαίων, η Επιτροπή θα εξετάζει εάν υφίσταται κρατική ενίσχυση σε καθένα από τα ακόλουθα στάδια:

- Ενίσχυση στους επενδυτές: Σε περίπτωση που ένα μέτρο επιτρέπει στους επενδυτές τη συμμετοχή σε ταμείο επιχειρηματικών κεφαλαίων υπό όρους ευνοϊκότερους από ό,τι θα συνέβαινε σε περίπτωση μη εφαρμογής του μέτρου, οι εν λόγω επενδυτές μπορούν να λάβουν κρατική ενίσχυση. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση που ιδιώτες επενδυτές συμμετέχουν σε ένα ταμείο με ευνοϊκότερους όρους σε σχέση με τους δημόσιους επενδυτές.
- Ενίσχυση σε επενδυτικό ταμείο και/ή στον διαχειριστή του: Κανονικά, το ταμείο αποτελεί απλώς ενδιάμεσο μέτρο για τη μεταφορά της ενίσχυσης - δεν αποτελεί το ίδιο τον δικαιούχο της ενίσχυσης. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις (όπως φορολογικά μέτρα ή άλλα μέτρα που περιλαμβάνουν απευθείας μεταβίβαση κεφαλαίων υπέρ επενδυτικού μέσου ή ταμείου με τη μορφή ανεξάρτητης επιχείρησης), ενδέχεται να υπάρχει ενίσχυση εκτός εάν η επένδυση πραγματοποιείται υπό όρους οι οποίοι θα ήταν αποδεκτοί για έναν κανονικό οικονομικό φορέα της ελεύθερης αγοράς.
- Ενίσχυση προς τις επιχειρήσεις στις οποίες πραγματοποιούνται οι επενδύσεις: Οι επιχειρήσεις στις οποίες πραγματοποιούνται επενδύσεις δεν θεωρούνται αποδέκτες ενίσχυσης εάν η επένδυση πραγματοποιείται υπό όρους αποδεκτούς για έναν ιδιώτη επενδυτή της ελεύθερης αγοράς χωρίς κρατική

ταξύ άλλων, εάν οι επενδυτικές αποφάσεις αποβλέπουν στην επίτευξη κέρδους, συνοδεύονται από ένα εύλογο επιχειρηματικό πρόγραμμα και περιλαμβάνουν ρεαλιστική στρατηγική εξόδου.

Κριτήρια για την αξιολόγηση των μέτρων επιχειρηματικών κεφαλαίων

Η Επιτροπή θα αξιολογεί τη συμβατότητα των μέτρων επιχειρηματικών κεφαλαίων λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο τους ως κινήτρων, την αναγκαιότητα της ενίσχυσης, την ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς και την αναλογικότητα της ενίσχυσης.

Στις κατευθυντήριες γραμμές θεσπίζεται ένα σύνολο κριτηρίων βάσει των οποίων η Επιτροπή θα κρίνει κατά πόσον μια ενίσχυση υπό τη μορφή επιχειρηματικών κεφαλαίων είναι συμβιβάσιμη με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης. Εφόσον ένα μέτρο πληροί τα κριτήρια αυτά, τεκμαίρεται ότι η ενίσχυση λειτουργεί ως κίνητρο, είναι αναγκαία και αναλογική και ότι συνολικά τα πλεονεκτήματα είναι περισσότερα από τα μειονεκτήματά του. Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται:

- ανώτατο ύψος των τμημάτων επένδυσης 1,5 εκατ. EUR ανά στοχευόμενη ΜΜΕ και ανά δωδεκάμηνο·
- περιορισμός της χρηματοδότησης στο προλειτουργικό στάδιο, στο στάδιο εκκίνησης και στο στάδιο της επέκτασης για μεσαίες επιχειρήσεις εκτός των ενισχυόμενων περιοχών·
- χρηματοδότηση κατά κύριο λόγο με επενδυτικά μέσα ιδίων κεφαλαίων και οιονεί ιδίων κεφαλαίων (τουλάχιστον το 70% του προϋπολογισμού του μέτρου)·
- υποχρεωτική συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών (τουλάχιστον το 50% της χρηματοδότησης, ή το 30% της ενισχυόμενης περιοχής)·
- εμπορικός χαρακτήρας των επενδυτικών αποφάσεων·
- εμπορική διαχείριση.

Τα μέτρα επιχειρηματικών κεφαλαίων τα οποία δεν πληρούν το σύνολο των κριτηρίων που αναφέρονται ανωτέρω υποβάλλονται σε *εμπειριστατωμένη αξιολόγηση ως προς το συμβιβάσιμό τους* με βάση το κριτήριο της εξισορρόπησης, προκειμένου να εξακριβωθεί η αντιμετώπιση της σχετικής ανεπάρκειας της αγοράς, του μεγαλύτερου κινδύνου δυνητικού παραγκωνισμού των ιδιωτών επενδυτών και της στρέβλωσης του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή θα θεωρήσει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά ως θετικά στοιχεία κατά την εκτίμηση του κατά πόσον πληρείται το κριτήριο της εξισορρόπησης:

- ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς και απόδειξη αυτής·
- καταλληλότητα του μέσου·
- δημιουργία κινήτρων και αναγκαιότητα της ενίσχυσης:
 - εμπορική διαχείριση·
 - ύπαρξη επιτροπής επενδύσεων·
 - μέγεθος του μέτρου/ταμείου·
 - παρουσία "επιχειρηματικών αγγέλων" (business angels)·
- αναλογικότητα (συμπεριλαμβανομένων: ανοιχτού διαγωνισμού για την πρόσληψη διαχειριστών, πρόσκλησης υποβολής προσφορών ή πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για επενδυτές).

Η Επιτροπή θα σταθμίσει αυτά τα θετικά στοιχεία έναντι των ακόλουθων ενδεχομένων αρνητικών συνεπειών της ενίσχυσης:

- π
α
ρ
α
γ
κ
ω
ν
ι
σ
μ
ό
ς
ι
δ
ι
ω
τ
ι
κ
ώ
ν
ε
π
ε
ν
δ
ύ
σ
ε
ω
ν

- άλλες στρεβλώσεις ανταγωνισμού, δεδομένου ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο χάρη στα μέτρα επιχειρηματικών κεφαλαίων να επιβιώσουν μη αποτελεσματικές επιχειρήσεις ή κλάδοι, ή να αυξηθεί τεχνητά η αξία τους, γεγονός που προκαλεί στρέβλωση στην αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων. Οι τομεακές ενισχύσεις μπορεί επίσης να οδηγήσουν σε διατήρηση της παραγωγής σε μη ανταγωνιστικούς τομείς, ενώ οι ενισχύσεις σε συγκεκριμένες περιφέρειες μπορεί να καταλήξουν σε αναποτελεσματική κατανομή των συντελεστών παραγωγής μεταξύ των περιφερειών.

Κοινοποίηση

Ο ΓΚΑΚ περιέλαβε τις ενισχύσεις με τη μορφή μέτρων επιχειρηματικών κεφαλαίων στις κατηγορίες ενισχύσεων οι οποίες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης. Με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπει ο ΓΚΑΚ, δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται οι ενισχύσεις που λαμβάνουν τη μορφή συμμετοχής σε επενδυτικό ταμείο ιδιωτικών συμμετοχών που λειτουργεί με το κίνητρο αναζήτησης του κέρδους και του οποίου η διαχείριση γίνεται με εμπορική προοπτική.

Εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει ο ΓΚΑΚ, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται, αξιολογούνται δε βάσει των κατευθυντήριων γραμμών.

Ενημερωτικό σημείωμα 10 Στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων-οικοπέδων από τις δημόσιες αρχές

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζεται η «ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων-οικοπέδων και κτιρίων από τις δημόσιες αρχές» (EE C 209 της 10.7.1997, σ.3) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «η ανακοίνωση»)²⁹.

Στόχος

Στόχος της ανακοίνωσης είναι:

- η περιγραφή μιας απλής διαδικασίας με την οποία τα κράτη μέλη θα μπορούν να χειρίζονται τις πωλήσεις γηπέδων-οικοπέδων και κτιρίων κατά τρόπο που να αποκλείει αυτομάτως το ενδεχόμενο κρατικής ενίσχυσης
- ο προσδιορισμός των περιπτώσεων πώλησης γηπέδων-οικοπέδων και κτιρίων που πρέπει υποχρεωτικά να κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

Αρχή

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η πώληση γηπέδου-οικοπέδου ή κτιρίου από δημόσια αρχή δεν εμπεριέχει το στοιχείο της ενίσχυσης εάν έχει τηρηθεί μία από τις ακόλουθες δύο διαδικασίες:

- η πώληση πραγματοποιήθηκε έπειτα από ανοικτή και άνευ όρων διαδικασία υποβολής προσφορών στην οποία δόθηκε η πρέπουσα δημοσιότητα και η οποία κατέληξε στην αποδοχή της καλύτερης ή της μόνης προσφοράς.
- η πώληση πραγματοποιείται με βάση την αγοραία αξία του ακινήτου, όπως την έχουν εκτιμήσει ανεξάρτητοι αποτιμητές.

Το τίμημα πώλησης του γηπέδου-οικοπέδου ή του κτιρίου πρέπει να είναι **τουλάχιστον** ίσο με το τίμημα που έχει καθορίσει ανεξάρτητος «εκτιμητής στοιχείων ενεργητικού» στη σχετική έκθεση εμπειρογνωμοσύνης που έχει καταρτίσει.

Σε περίπτωση που έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την πώληση του ακινήτου στην τιμή που καθορίζεται στην έκθεση εμπειρογνωμοσύνης και έχει καταστεί σαφές ότι η πώληση του ακινήτου στην τιμή αυτή είναι ανέφικτη, το ακίνητο επιτρέπεται να πωληθεί σε τιμή αποκλίνουσα έως 5% από την αρχική αυτή τιμή χωρίς να θεωρηθεί ότι δεν εφαρμόστηκαν οι όροι που ισχύουν στην αγορά.

Με την επιφύλαξη του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (βλ. ενημερωτικό σημείωμα 13), τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε πώληση η οποία δεν έχει πραγματοποιηθεί με καμία από τις διαδικασίες που περιγράφονται ανωτέρω.

²⁹ Η Επιτροπή καταρτίζει επί του παρόντος αναλυτική ανακοίνωση για την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή στην οικονομία της αγοράς. Στην ανακοίνωση αυτή θα ενσωματωθούν οι παρόντες κανόνες.

Ενημερωτικό σημείωμα 11 Υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος

Παραπομπές

Στο παρόν σημείωμα συνοψίζονται: η «απόφαση της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2005, για την εφαρμογή του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος» (2005/842/ΕΚ) (ΕΕ L 312 της 29.11.2005, σ. 67-73), το «κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας» (2005/C 297/04)(ΕΕ C 297 της 29.11.2005, σ. 4-7), και η «οδηγία 2006/111/ΕΚ της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2006, για τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων (κωδικοποιημένη έκδοση)» (ΕΕ L 318 της 17.11.2006, σ. 17 – 25) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «η απόφαση», «το πλαίσιο» και η «οδηγία περί διαφάνειας» αντιστοίχως).

Στόχος

Στόχος της απόφασης και του πλαισίου είναι να εξασφαλίσουν περισσότερη ασφάλεια δικαίου για τη χρηματοδότηση των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Ακολουθούν την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση Altmark³⁰ και επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι οι εταιρείες θα μπορούν να λαμβάνουν κρατική στήριξη που θα καλύπτει όλες τις προκύπτουσες δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους, κατά την εκτέλεση καθκόντων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, όπως τα έχουν ορίσει και τους τα έχουν αναθέσει οι δημόσιες αρχές· επιδιώκουν επίσης να διασφαλίσουν ότι δεν θα προκύπτει υπεραντιστάθμιση του κόστους των δημοσίων υπηρεσιών ούτε διεπιδότηση υπέρ εμπορικών δραστηριοτήτων οι οποίες θα μπορούσαν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό.

Πεδίο εφαρμογής

Εξ ορισμού, η απόφαση και το πλαίσιο εφαρμόζονται μόνο σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, όπως αυτές ορίζονται στη Συνθήκη, το παράγωγο δίκαιο και τη σχετική νομολογία. Εφαρμόζονται μόνο σε επιχειρήσεις που ασκούν *οικονομικές* δραστηριότητες, δεδομένου ότι η χρηματοδοτική στήριξη που χορηγείται σε οντότητες που δεν ασκούν οικονομικές δραστηριότητες δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Βασικές έννοιες

Ως **υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ)** νοούνται οι οικονομικές δραστηριότητες τις οποίες οι δημόσιες αρχές χαρακτηρίζουν ως ιδιαίτερης σημασίας για τους πολίτες και οι οποίες δεν θα παρέχονταν (ή θα παρέχονταν υπό διαφορετικούς όρους) εάν δεν υπήρχε δημόσια παρέμβαση. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα πρέπει να εμφανίζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά εν σχέσει προς το γενικό οικονομικό συμφέρον άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Ως **“κριτήρια Altmark”** νοούνται τα κριτήρια που θεσπίστηκαν δυνάμει της ιστορικής αποφάσεως του ΔΕΚ, σύμφωνα με την οποία η αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ δεν

³⁰ C-280/00 της 24.7.2003.

πρέπει να θεωρείται κρατική ενίσχυση. Εν συντομία:

- (i) η δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ΥΓΟΣ και τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις της ορίζονται σαφώς·
- (ii) οι παράμετροι για την αντιστάθμιση του κόστους της δημόσιας υπηρεσίας είναι αντικειμενικές, διαφανείς και προκαθορισμένες·
- (iii) η αντιστάθμιση δεν υπερβαίνει το καθαρό κόστος της παροχής της υπηρεσίας συν ένα εύλογο κέρδος (δεν πρόκειται δηλ. για υπεραντιστάθμιση)· και
- (iv) η αντιστάθμιση καθορίζεται είτε μέσω δημόσιας σύμβασης είτε, εάν δεν έχει διεξαχθεί δημόσιος διαγωνισμός, η αντιστάθμιση προς την επιχείρηση στην οποία ανατέθηκε η παροχή της ΥΓΟΣ υπολογίζεται βάσει του κόστους μιας κανονικής, ορθώς διοικουμένης επιχείρησης.

Μέτρα

1. Απόφαση

Στην απόφαση καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η αντιστάθμιση προς μια επιχείρηση για την παροχή ΥΓΟΣ είναι συμβιβάσιμη με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων και *δεν χρειάζεται να κοινοποιηθεί* εκ των προτέρων στην Επιτροπή.

Όροι:

- σαφής εντολή παροχής δημόσιας υπηρεσίας·
- μη ύπαρξη υπεραντιστάθμισης·
- αντιστάθμιση που δεν υπερβαίνει τα 30 εκατ. EUR ετησίως ανά επιχείρηση· και ετήσιος κύκλος εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 100 εκατ. EUR ανά επιχείρηση.
- Δεν προβλέπονται όρια για το ύψος της αντιστάθμισης προς:
 - νοσοκομεία·
 - οργανισμούς εργατικής κατοικίας·
 - εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές προς νησιά·
 - λιμένες και αερολιμένες που δεν υπερβαίνουν συγκεκριμένα ανώτατα όρια όσον αφορά τον όγκο των επιβατών.

2. Πλαίσιο

Το πλαίσιο της Επιτροπής ορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων αντιστάθμιση που δεν περιλαμβάνεται στην απόφαση είναι *συμβατή* με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Η αντιστάθμιση αυτή πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή λόγω του υψηλότερου κινδύνου νόθευσης του ανταγωνισμού.

Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στην **αποτροπή της υπεραντιστάθμισης** (δηλ. αντιστάθμισης που θα υπερβαίνει το καθαρό κόστος της δημόσιας υπηρεσίας) και της **διεπιδότησης** (δηλ. αντιστάθμισης που χρησιμοποιείται σε άλλες αγορές ανοικτές στον ανταγωνισμό), δεδομένου ότι τέτοιες περιστάσεις δεν θεωρούνται συμβατές με τη Συνθήκη.

3. Οδηγία περί διαφάνειας

Στην οδηγία περί διαφάνειας διευκρινίζεται ότι οι εταιρείες που λαμβάνουν αντιστάθμιση και δραστηριοποιούνται τόσο στην αγορά δημοσίων υπηρεσιών όσο και σε άλλες αγορές πρέπει να διατηρούν χωριστούς λογαριασμούς για τις διάφορες δραστηριότητές τους, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα διαπίστωσης τυχόν υπεραντιστάθμισης.

Ενημερωτικό σημείωμα 12 Η ανακοίνωση περί εγγυήσεων

Παραπομπές

Στο παρόν ενημερωτικό σημείωμα συνοψίζεται η «ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων» (ΕΕ C 155 της 20.6.2008, σ. 10-22 και διορθωτικό στη σ. 15 στην ΕΕ 244 της 25.9.2008, σ. 32) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «η ανακοίνωση»).

Πεδίο εφαρμογής

Η ανακοίνωση εφαρμόζεται τόσο στις *μεμονωμένες εγγυήσεις* όσο και στα *καθεστώτα εγγυήσεων*. Εφαρμόζεται σε όλους τους οικονομικούς τομείς, περιλαμβανομένων των τομέων της γεωργίας, της αλιείας και των μεταφορών, με την επιφύλαξη των ειδικών κανόνων που αφορούν τις εγγυήσεις του συγκεκριμένου τομέα.

Η ανακοίνωση δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των εγγυήσεων εξαγωγικών πιστώσεων.

Στην ανακοίνωση θεσπίζονται κανόνες βάσει των οποίων κρίνεται εάν μια εγγύηση θεωρείται συμβατή με την αγορά και, ως εκ τούτου, δεν συνιστά εγγύηση. Περιλαμβάνονται επίσης διατάξεις για την αξιολόγηση των εγγυήσεων που περιέχουν στοιχείο ενίσχυσης.

Βασικές έννοιες

Οι εγγυήσεις συνδέονται είδος με **δάνειο ή άλλη οικονομική υποχρέωση** που συνάπτεται μεταξύ ενός δανειολήπτη και ενός δανειοδότη. Οι ίδιοι κανόνες εφαρμόζονται επίσης στις άλλες κατηγορίες εγγυήσεων στις οποίες πραγματοποιείται παρόμοια μεταβίβαση κινδύνου (π.χ. σε περίπτωση επένδυσης με τη μορφή συμμετοχών στο κεφάλαιο).

Η ανακοίνωση θεσπίζει κανόνες για την εξασφάλιση σαφών και διαφανών **μεθόδων** για τον υπολογισμό του στοιχείου της ενίσχυσης σε μια δεδομένη εγγύηση ή καθεστώς εγγύησης. Θεσπίζονται απλουστευμένοι κανόνες για τις ΜΜΕ ώστε να αντιμετωπισθούν οι ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Οι εγγυήσεις που πληρούν τους όρους οι οποίοι προβλέπονται στο μέρος 3 της ανακοίνωσης θεωρείται ότι δεν προσφέρουν πλεονέκτημα στον δικαιούχο και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις. Η αξιολόγηση του στοιχείου της κρατικής ενίσχυσης που περιέχει μια εγγύηση γίνεται βάσει της αρχής του επενδυτή σε οικονομία της αγοράς³¹, καθώς στηρίζεται στην κατάλληλη **αξιολόγηση του κινδύνου** μέσω **διαβάθμισης**. Η διαβάθμιση αυτή δεν χρειάζεται να πραγματοποιηθεί από διεθνώς αναγνωρισμένο οργανισμό αλλά μπορεί να γίνει από την τράπεζα του δικαιούχου.

Για τις εγγυήσεις που περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, ως κρατική ενίσχυση θεωρείται η διαφορά μεταξύ της ενδεδειγμένης αγοραίας τιμής για την εγγύηση που χορηγείται μεμονωμένα ή μέσω καθεστώτος εγγυήσεων και της πραγματικής τιμής που καταβάλλεται για το μέτρο αυτό.

³¹ Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι επενδύσεις ή άλλες μορφές χρηματοδότησης από μέρους των δημοσίων αρχών σε επιχειρήσεις πρέπει να θεωρούνται αποδεκτές εφόσον πραγματοποιούνται υπό όρους που θα αποδεχόταν ένας ιδιώτης επενδυτής για ανάλογη πράξη.

Κριτήρια

Για να αποκλειστεί η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, η εγγύηση πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

α) Μεμονωμένες εγγυήσεις:

- ο δανειολήπτης δεν είναι προβληματική εταιρεία (βλ. ενημερωτικό σημείωμα 5. Προσοχή: οι νέες ΜΜΕ δεν θεωρούνται προβληματικές εταιρείες για τους σκοπούς της εφαρμογής της ανακοίνωσης.)·
- συνδέονται με μια συγκεκριμένη οικονομική συναλλαγή και έχουν όρια ως προς τη διάρκεια και το ποσό·
- μέγιστη κάλυψη - το 80% του οφειλόμενου δανείου (ή άλλης οικονομικής υποχρέωσης)·
- αναλογικότητα στις εξοφλήσεις, στη μείωση της εγγύησης και στην κατανομή των ζημιών·
- για την εγγύηση καταβάλλεται τιμή που καθορίζεται βάσει κριτηρίων αγοράς (λαμβανομένων υπόψη των ιδιομορφιών της συγκεκριμένης πράξης)·
- **ΜΜΕ:** δυνατότητα χρήσης προκαθορισμένης προμήθειας ασφαλούς λιμένα (που συνδέεται με την πιστοληπτική διαβάθμιση της ΜΜΕ). Δυνατότητα να αποδεικνύουν ότι η σύμφωνη με την αγορά προμήθεια είναι χαμηλότερη. Εφαρμόζεται προμήθεια ασφαλούς λιμένα ύψους 3,8% ετησίως, ακόμα και χωρίς διαβάθμιση, για τις επιχειρήσεις στη φάση της εκκίνησης.

β) Καθεστώς εγγυήσεων :

- προβληματικές επιχειρήσεις δεν μπορούν να κάνουν χρήση αυτών·
- οι συνδέονται με μια συγκεκριμένη οικονομική συναλλαγή και έχουν όρια ως προς τη διάρκεια και το ποσό·
- μέγιστη κάλυψη - το 80% του οφειλόμενου δανείου (ή άλλης οικονομικής υποχρέωσης)·
- οι προμήθειες επανεξετάζονται τουλάχιστον μία φορά ετησίως·
- οι προμήθειες καλύπτουν τους συνήθεις κινδύνους, τις διοικητικές δαπάνες του καθεστώτος και μια ετήσια απόδοση ενός επαρκούς κεφαλαίου·
- διαφανείς όροι για τις μελλοντικές εγγυήσεις (όπως οι επιλέξιμες εταιρείες)·
- **ΜΜΕ:** προμήθειες ασφαλούς λιμένα ή δυνατότητα ενιαίας προμήθειας (έτσι ώστε να αποφεύγεται η ανάγκη μεμονωμένης πιστοληπτικής αξιολόγησης των δικαιούχων ΜΜΕ) για εγγυημένο ποσό έως 2,5 εκατ. EUR ανάκληση κίνηση σε ένα δεδομένο καθεστώς (αυτό επιτρέπει έναν επιμερισμό των κινδύνων για εγγυήσεις μικρού ύψους υπέρ ΜΜΕ).

Άλλα

Το ανώτατο όριο του 80% δεν ισχύει για τις εγγυήσεις που καλύπτουν χρεωστικούς τίτλους ή παρέχονται σε επιχειρήσεις που προμηθεύουν ορισμένες τοπικές ΥΓΟΣ.

Προσοχή: εγγυήσεις που δεν υπερβαίνουν το 1,5 εκατ. EUR μπορούν να τύχουν των ευεργετημάτων του καθεστώτος για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που προβλέπει ο κανονισμός περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας³².

³² Με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να κοινοποιούν τις μεθόδους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχείο δ) του κανονισμού περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας. Βλ. ενημερωτικό σημείωμα 13.

Ενημερωτικό σημείωμα 13 Ο κανόνας περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας («de minimis»)

Παραπομπή

Στο σημείωμα αυτό συνοψίζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 379 της 28.12.2006, σ. 5) (εφεξής, στο παρόν σημείωμα, «ο κανονισμός»).

Πεδίο εφαρμογής

Ο κανονισμός αφορά τις κρατικές ενισχύσεις μικρού ύψους («ενισχύσεις ήσσονος σημασίας»), οι οποίες δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης και, ως εκ τούτου, δεν υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή.

Ο κανόνας για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δεν εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών, στον τομέα του άνθρακα και στην πρωτογενή παραγωγή των γεωργικών προϊόντων που αναφέρονται στο παράρτημα I της Συνθήκης. Εφαρμόζεται, με ορισμένους πρόσθετους όρους, στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση ή την εμπορία γεωργικών προϊόντων. Στον τομέα των μεταφορών, οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απόκτηση οχημάτων οδικών εμπορευματικών μεταφορών. Τέλος, ο κανονισμός δεν καλύπτει τις προβληματικές επιχειρήσεις.

Βασική αρχή

Ο κανόνας για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας καθορίζει ένα ανώτατο όριο ενίσχυσης, κάτω του οποίου το άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν έχει εφαρμογή, οπότε το μέτρο δεν χρειάζεται πλέον να κοινοποιείται εκ των προτέρων στην Επιτροπή. Ο κανόνας αυτός στηρίζεται στο σκεπτικό ότι, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, οι ενισχύσεις μικρού ύψους δεν επηρεάζουν το εμπόριο και τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών.

Προϋποθέσεις:

Για να μπορεί να υπαχθεί στον κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, μια ενίσχυση πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

- Το ανώτατο ύψος της ενίσχυσης που υπάγεται στον κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας είναι γενικά 200 000 ευρώ (ισοδύναμο επιχορήγησης) επί περίοδο τριών οικονομικών ετών. Η σχετική τριετής περίοδος υπολογίζεται σε κυλιόμενη βάση και επομένως για κάθε νέα χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας πρέπει να υπολογίζεται το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγήθηκαν επί τρία συναπτά οικονομικά έτη (συμπεριλαμβανομένου του τότε τρέχοντος οικονομικού έτους).
- Το ανώτατο αυτό ποσό καλύπτει κάθε κρατική ενίσχυση που χορηγείται υπό μορφή ενίσχυσης ήσσονος σημασίας και δεν περιορίζει τη δυνατότητα χορήγησης στο δικαιούχο άλλων ενισχύσεων στο πλαίσιο καθεστώτων που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή (με την επιφύλαξη του κανόνα περί συσσώρευσης που περιγράφεται κατωτέρω).
- Το ανώτατο αυτό όριο ισχύει για τις ενισχύσεις παντός είδους, ανεξάρτητα από τη μορφή

υπό την οποία χορηγούνται και τον σκοπό που επιδιώκουν. Η μόνη περίπτωση ενίσχυσης που εξαιρείται από το ευεργέτημα του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας είναι οι εξαγωγικές ενισχύσεις.

- Ο κανονισμός εφαρμόζεται μόνον για “διαφανείς” μορφές ενίσχυσης, δηλαδή στην περίπτωση ενισχύσεων για τις οποίες είναι δυνατόν να προσδιορίζεται εκ των προτέρων το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης χωρίς να απαιτείται εκτίμηση κινδύνου. Αυτό συνεπάγεται ορισμένους περιορισμούς σε κάποιες μορφές ενίσχυσης, όπως για παράδειγμα οι εγγυήσεις. Μόνον εγγυήσεις που δεν υπερβαίνουν τα 1,5 εκατ. EUR μπορούν να καλύπτονται από τον κανονισμό³³.

Σωρευτικό αποτέλεσμα

Το προαναφερόμενο ανώτατο όριο (200 000 ευρώ ενίσχυσης ήσσονος σημασίας επί περίοδο τριών οικονομικών ετών) ισχύει για το σύνολο μιας ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που χορηγείται σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση. Το όριο μειώνεται στα 100 000 ευρώ στον τομέα των οδικών μεταφορών.

Όταν χορηγεί ενίσχυση ήσσονος σημασίας σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση, το οικείο κράτος μέλος οφείλει να ελέγχει κατά πόσον με τη νέα ενίσχυση αυξάνεται το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που έλαβε η εν λόγω επιχείρηση κατά την υπόψη τριετή περίοδο άνω του ανώτατου ορίου των 200 000 ευρώ (ή των 100 000 ευρώ, κατά περίπτωση).

Το κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να δημιουργήσει τους αναγκαίους μηχανισμούς με τους οποίους να διασφαλίζεται ο αποτελεσματικός έλεγχος της μη υπέρβασης του ορίου σώρευσης της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με δύο τρόπους:

Το κράτος μέλος:

- είτε συγκροτεί κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας το οποίο περιέχει πλήρεις πληροφορίες σχετικά με όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχουν χορηγηθεί από οποιαδήποτε αρχή αυτού του κράτους μέλους.
- είτε ενημερώνει ρητώς την επιχείρηση σχετικά με τον χαρακτήρα ήσσονος σημασίας της ενίσχυσης και ενημερώνεται αναλυτικά από την επιχείρηση σχετικά με άλλες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έλαβε κατά τα δύο προηγούμενα οικονομικά έτη και κατά το τρέχον οικονομικό έτος. Εν πάση περιπτώσει, το κράτος μέλος εξακολουθεί να είναι υπεύθυνο για την εξασφάλιση της μη υπέρβασης του ανώτατου ορίου σώρευσης.

³³ Με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να κοινοποιούν μεθοδολογίες, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 στοιχείο δ) του κανονισμού.